

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут біотехнологій та аквакультури

**МАТЕРІАЛИ
науково-практичної студентської конференції
(20 листопада 2023 року)**

**Сучасні технології виробництва і
переробки продукції тваринництва**

Одеса 2023

УДК: 631.(082):378(477.7): 639.3

**Сучасні технології виробництва і переробки продукції тваринництва.:
Матеріали науково-практичної студентської конференції (20 листопада 2023)
/ Одеський державний аграрний університет. Навчально-науковий інститут
біотехнологій та аквакультури. Збірник тез. Одеса: ОДАУ, 2023. 51 с.**

Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради Навчально-Наукового Інституту
Біотехнологій та Аквакультури Одеського державного аграрного університету

від **23.11.2023** р. (протокол № 4).

Редакційна колегія:

Безалтична О. О. - кандидат с.-г. н., доцент (голова);

Сусол Р. Л. - доктор с.-г. н., професор;

Різничук І. Ф. - кандидат с.-г. н., доцент;

Кірович Н. О. - кандидат с.-г. н., доцент;

Ясько В. М. - кандидат с.-г. н., доцент;

Косенко С. Ю. - кандидат с.-г. н., доцент;

Найдіч О. В. - кандидат вет. н., доцент;

Гурко Є. Ю. - асистент

Відповідальна за випуск: Найдіч О.В. кандидат вет. н., доцент

*Матеріали подано у авторській редакції.
Автори несуть відповідальність за достовірність
викладених наукових фактів*

© ОДАУ України, 2023

ЗМІСТ

	Стр
Армаш Л. Науковий керівник: Кірович Н. Оптимізація годівлі лактуючих корів	5
Багрянцева О., Гусятинська О. Молочна продуктивність корів різних лактацій та шляхи її підвищення	8
Баламуш С. Науковий керівник: Різничук І. Удосконалення технології виробництва повнораціонних комбікормів для перепелів віком 6 тижнів і старші у фізична особа-підприємець Різничук І.Ф. Одеського району Одеської області	10
Геворкян К. Науковий керівник: Найдіч О. Ефективність використання зернових кормів при вирощуванні товарної риби в ставках	12
Гриник Н. Науковий керівник: Гусятинська О. Інноваційна технологія вирощування бугайців молочного періоду	14
Долгих В., Ясько В., Найдіч О., Кірович Н. Оцінка якості молочних напоїв, отриманих за інноваційними технологіями	16
Ювенко В. Науковий керівник: Найдіч О. Оцінка впливу годівлі та технології вирощування на якість м'яса коропа звичайного та сома	19
Касапов Д. Науковий керівник: Косенко С. Вплив пацієнтів з різними діагнозами на фізіологічні показники іпотерапевтичних коней в умовах КСК «СТЕТСОН» Овідіопольського району Одеської області	21
Майко О. Науковий керівник: Косенко С. Технологія підготовки коней до спортивних змагань в умовах КСК «СТЕТСОН» Овідіопольського району Одеської області	23
Мезецька Д. Науковий керівник: Косенко С. Особливості грумінгу собак декоративних порід різних психотипів в умовах салону грумінгу "BETTY" м.Одеса	26
Ніколенко І., Бобаригіна О. Інтенсифікація харчового раціону вагітних сук для забезпечення якісного відлучення щенят в умовах розплідника «DREAM FROM GROSS LIBENTAL» Одеської області	29
Павловський А., Найдіч О., Ясько В., Скрипка Г. Дресура собак з пошуку наркотичних засобів	32
Поліщук Г. Науковий керівник: Слюсаренко І. Підвищення молочної продуктивності у корів	34
Поляков О. Науковий керівник: Ясько В. Харчова поведінка, молочна продуктивність та відтворювальна здатність корів при цілорічній однотипній годівлі	36
Рудик А. Науковий керівник: Слюсаренко І. Особливості росту та розвитку F2 молодняка овець цигайської породи різного походження	38
Савинська А. Науковий керівник: Кірович Н. Ефективність використання преміксу «MAXCARE» у раціонах відгодівельного молодняка свиней	41

Стефанюк А. Науковий керівник: Сусол Р. Розробка технології виробництва органічного молока в умовах ТОВ «ОРІОН МОЛОКО» Лубенського району Полтавської області	44
Феденко І. Науковий керівник: Сусол Р. Удосконалення добору і тактики підготовки собак для їхнього подальшого ефективного використання в охороні державного кордону України	48

ОПТИМІЗАЦІЯ ГОДІВЛІ ЛАКТУЮЧИХ КОРІВ

*Армаш Л., здобувачка 2 курсу ОР «Магістр»
Науковий керівник: Кірович Н., к. с.-г. н., доцент*

Одеський державний аграрний університет

Постановка проблеми. Основну роль при промисловому виробництві молока на сучасному етапі відіграють, насамперед, правильне управління й організація праці на молочній фермі. При виборі технології у скотарстві, враховують також систему перетворень кормових засобів за допомогою тварин у кінцевий продукт і сировину, тобто корми і корови у цьому процесі є тими чинниками, що суттєво відрізняються від технології виробництва промислового обладнання, механізмів, машин чи товарів [1].

Постійне зростання реалізаційної вартості молока на фоні значного зростання вартості кормів, іще раз засвідчує, що годівля корів це дуже серйозна проблема. Саме від неї залежить робота молочних підприємств і в більшості випадків саме фактор годівлі визначає прибутковість виробництва молока. Нині у більшості молочних господарствах орієнтовно 45–60 % реалізаційної вартості молока складають саме витрати на корма. Тому збалансований раціон сприяє підвищенню прибутку від реалізації молока за рахунок ефективної годівлі [2].

Мета роботи – визначити вплив оптимізованого раціону годівлі лактуючих корів на їх молочну продуктивність в умовах ТОВ «Дружба СВК» Білгород-Дністровського району Одеської області

Матеріал та методи досліджень. З метою оптимізації годівлі лактуючих корів у стаді господарства було виділено 2 групи корів-аналогів (у кожній по 10 голів). Годівлю корів I контрольної групи протягом усього періоду досліджень проводили за господарськими раціонами, а раціони корів II дослідної оптимізували, з урахуванням основних недоліків господарських раціонів: задля вирівнювання цукрово-протеїнового співвідношення ввели до складу оптимізованих раціонів кормову мелясу, для оптимізації відношення Ca : P – мононатрійфосфат; для усунення нестачі більшості мікроелементів та вітаміну D – премікс «Аиф Супердейри» у кількості 1 % від загальної маси у раціоні концентрованих кормів.

Протягом досліджень оцінювали молочну продуктивність дійних корів за такими показниками як надій за перші 100 днів лактації, вміст жиру та білку у молоці, а також кількість молочного жиру і молочного білку.

Результати досліджень. До складу господарського раціону, який використовували при годівлі корів I контрольної групи, входять такі корми: силос кукурудзяний (24 кг), вико-вівсяний сінаж(5 кг), люцернове сіно (2 кг), пшенична солома (2 кг), дерть ячмінна (2,2 кг), пшенична (1,1 кг), горохова (0,6 кг), макуха соняшникова(0,3 кг), а також кухонна сіль (0,089 кг). Загалом у

раціоні міститься 15,33 кг сухої речовини, тобто на 2,97 % менше за норму годівлі; загальна поживність раціону – 14,69 ЕКО, що також на 0,74 % менше від рекомендованого рівня; вміст перетравного протеїну становить 1240,90 г, і лише на 1,52% (19,10 г) не відповідає нормі. Відмічається у даному раціоні суттєвий надлишок сирого жиру (більше 17,06 % від рекомендованого рівня), крохмалю (понад 19,62%), а також калію, заліза та вітаміну Е. відмічається значна нестача цукру (лише 43,15 % від норми), фосфору (75,87 %), вітаміну D (15,88 %), а також міді, цинку, марганцю, кобальту та йоду. Аналіз господарського раціону засвідчує суттєве відхилення цукрово-протеїнового відношення: фактично 0,39 : 1 за рекомендованого 0,90 : 1. Також є відхилення співвідношення Са : Р від нормативного значення – 1,41 : 1 проти 1,72 : 1.

У складі оптимізованого раціону годівлі корів II дослідної групи також були корми господарського раціону, а саме: силос кукурудзяний (24 кг), сінаж віко-вівсяний (5 кг), сіно люцернове (2 кг), солома пшенична (2 кг), але пропорція концентрованих кормів – дерть ячмінна : дерть пшенична : дерть горохова : макуха соняшникова трохи змінилася і склала 7,2 : 3,6 : 1,6 : 1. Також до раціону ввели кормову мелясу (1,25 кг), монокальцій фосфат (75 г) і премікс «Аиф Супердейри» (13,6 г). Завдяки таким змінам підвищили вміст сухої речовини у раціоні на 0,32 кг (до 99,05 % від норми), його енергетичну поживність (на 0,25 ЕКО), вміст сирого протеїну (на 12,1 г); зменшили надлишок сирого жиру (до 48,15 г) та крохмалю (до 8,05 г); підвищили вміст цукру (до 1136,85 г при нормі 1135 г); довели рівень фосфору до рекомендованого рівня (нестача склала лише 0,67 г); вміст мікроелементів (за виключенням S та Co) був навіть вищим за норму годівлі, а також кількість вітаміну D (його у господарському раціоні було всього 15,88% від норми) завдяки преміксу довели до 100,20%. Аналіз оптимізованого раціону відмічає вирівнювання цукрово-протеїнового відношення (0,92 : 1 за рекомендованого рівня 0,9 : 1) та часткове поліпшення відношення кальцію до фосфору (у господарському раціоні – 1,72 : 1, а в оптимізованому – 1,57 : 1 за норми 1,41 : 1).

Як позначилися такі зміни у годівлі годівлі лактуючих корів на їх молочну продуктивність викладено у таблиці 1.

Таблиця 1. Молочна продуктивність піддослідних корів

Показники	Групи	
	I контрольна	II дослідна
Кількість голів	10	10
Тривалість дослідження, днів	100	100
Середній надій на 1 корову за перші 100 днів лактації, кг	2251,44±104,75	2675,32±110,35*
Вміст жиру в молоці, %	3,75±0,05	3,76±0,06

Кількість молочного жиру, кг	84,42±4,01	100,59±4,09*
Вміст білку в молоці, %	3,10±0,03	3,10±0,04
Кількість молочного білку, кг	69,79±3,28	82,93±3,35*

Примітка: * – $P \leq 0,05$

Аналіз даних таблиці 1 засвідчує значну перевагу за основними показниками молочної продуктивності тварин II дослідної групи. За показниками середнього надою на 1 корову протягом перших 100 днів лактації відмічається достовірна різниця між I контрольною і II дослідною групами – 423,88 кг (18,83 %) на користь останньої. За вмістом жиру та білку у молоці корови обох груп маже на відрізнявся. Однак враховуючи вищі надої корови II дослідної групи мали достовірно кращі результати за кількістю молочного жиру (на 16,17 кг або 19,15 %) та молочного білку (на 13,14 кг або 18,83 %).

Висновки

1. Господарські раціони годівлі лактуючих корів ТОВ «Дружба СВК» мають такі основні недоліки: значна нестача цукру (43,15 % від норми), фосфору (75,87 % від норми) та вітаміну D (15,88 % від норми); за рахунок чого цукрово-протеїнове відношення складає 0,39 : 1 (рекомендовано 0,90 : 1), а кальцієво-фосфорне 1,72 : 1 (рекомендовано 1,41 : 1) .

2. Оптимізація господарських раціонів за рахунок включення кормової меляси призвела до вирівнювання цукрово-протеїнове відношення (0,91 : 1), включення монокальцію фосфату і преміксу «Аиф Супердейри» вирівняло відношення Ca : P до 1,58 : 1, підвищило вміст вітаміну D (100,20 % від норми) та значної більшості мікроелементів .

3. Лактуючі корови II дослідної групи, що отримували оптимізований раціон, характеризувалися достовірно вищими на 18,83% показниками надою за перших 100 днів лактації. Вірогідної різниці за вмістом жиру і білка в молоці між групами не було.

Список використаних джерел

1. Антощенкова В. В. Сучасний стан молочного скотарства в Україні. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Т. 5. № 2. С. 25–32.
2. Дворська Ю., Томан М. Точна протеїнова годівля молочних корів. *Молоко і ферма*. 2014. № 1. С.82–83.

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ РІЗНИХ ЛАКТАЦІЙ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Багрянцева О., здобувач II курсу ОДАУ, рівень вищої освіти Магістр, sasha20109715@gmail.com

Гусятинська О., канд. с-г. наук, доцент, lenoksychova84@gmail.com

Одеський державний аграрний університет

Постановка проблеми. Підвищення молочної продуктивності корів є найважливішим завданням племінної справи [2].

Для стабільного забезпечення молокопереробних підприємств високоякісною сировиною необхідно створювати спеціалізовані, високорентабельні молочні ферми, де буде використовуватися нові технології, а спосіб виробництва відповідав би сучасному рівню та забезпечував досягнення високої якості продукції [1].

З економічної точки зору управління молочним скотарством та інтенсивним відтворенням стада корова повинна мати одне теля на рік, що можливо, якщо наступна вагітність наступить протягом перших 2-3 місяців після отелення.

Тому підвищення молочної продуктивності корів є найважливішим завданням племінної справи. Молочне скотарство, продуктивність якого залежить від багатьох факторів, в т. ч репродуктивної здатності сільськогосподарських тварин [3].

Мета роботи. Дослідити молочну продуктивність корів різних лактацій та знайти шляхи її підвищення в умовах ТОВ СТОВ «Агрофірма Петродолинське» Овідіопольського району Одеської області.

Експериментальні дослідження проводили на поголів'ї корів української червоної молочної породи голштинізованого типу в умовах ТОВ СТОВ «Агрофірма «Петродолинське» Овідіопільського району Одеської області. Для досягнення поставленої мети провели дослідження на дійних коровах всіх лактацій за три закінчені роки. Дослідних корів української червоної молочної породи було сформовано у три наступні групи: первістки, корови II лактації та корови III і старшої лактацій по 50 голів кожна.

Результати досліджень. Технологія виробництва молока, що використовують в господарстві забезпечує надій на 1 корову за рік 7500-8500 кг. На перспективу в ТОВ СТОВ «Агрофірма Петродолинське» планується поголів'я корів збільшити до 800 голів з надоем на корову в рік – 9000-10000 кг. Закупівельні ціни на молоко зросли з 2020 року до 2022 року з 10650 до 12880 грн за 1 тону молока. У 2022 році надій корів ТОВ СТОВ «Агрофірма

Петродолинське» мав тенденцію до зменшення на 534 кг або 6,3 % порівняно з 2021 роком, але надій збільшився на 156 кг або 2 % порівняно з 2020 роком.

Вміст жиру і білку в молоці залишився майже без змін і коливався від 3,97 до 4 % і від 3,17 до 3,2 % відповідно. Дослідження абсолютного вмісту жиру показали, що найвищий його вміст відмічається у 2021 році, як у попередні лактації, за вмістом білку відмічається та ж сама тенденція.

Якщо прослідити зміну надоїв за п'ять років, можна відмітити, що вони мали тенденцію для швидкого росту. Вони зросли від 5123 кг до 8540 кг, тобто 3417 кг або на 40 %, а це дуже суттєво і перш за все вказує на правильну організацію доїння корів та дуже правильне проведення селекційно–племінної роботи у стаді.

Ми провели оцінку ефективності виробництва молока, при цьому враховували кількість виробленої сировини, за мінусом витрат її на корм для телят, залишок перераховуючи на сировину базисної жирності при здачі на молокозавод.

Середній надій на корову за рік у 2022 році становив 7513 кг, що менше ніж у 2021 році на 550 кг або 7,3 %, та більший ніж у 2020 році на 197 кг або 2,6%.

Закупівельні ціни на молоко зросли з 2020 року до 2022 року з 10650 до 12880 грн за 1 тону молока. Реалізували за 2022 рік на Одеський «Гормолзавод» 5151 т молока, прибуток від реалізації при цьому склав 73,16 млн. грн. за рік, що менше з попереднім роком на 3,3 млн. або на 4,5 %, але більше ніж у 2020 році на 14 млн. або 19,2 %.

За 2022 рік на Одеський «Гормолзавод» було реалізовано 5151 т молока, прибуток від реалізації при цьому склав 73,16 млн. грн. за рік, що менше з попереднім роком на 3,3 млн. або на 4,5 %, але більше ніж у 2020 році на 14 млн. або 19,2 %.

Висновки: ТОВ СТОВ «Агрофірма Петродолинське» є досить перспективним підприємством, яке застосовують новітні інноваційні технології, тому в господарство характеризується дійним стадом з високими надоями та сталим прибутком. При цьому їхні досягнення з приводу високої молочної продуктивності корів не лишаються на місці і продовжують зростати з кожним роком. В Україні, а саме в Одеській області воно є одно з найкращих. Навіть під час воєнного стану, господарство продовжує існувати, розвиватися та рости. Це відбувається насамперед завдяки повній автоматизації і механізації виробничих всіх процесів господарства, сучасного підходу та любові до тварин.

Список використаних джерел

1. Єрмак С. О., Бугаєнко О. В. Дослідження інноваційних технологій на молокопереробних підприємствах. Економічний простір, 2016. С. 167-177.
2. Підпала Т. В. Скотарство і технологія виробництва молока і яловичини. Миколаїв: Видавничий відділ МДАУ, 2007. С.66–83.

3. Розробка заходів підвищення молочної продуктивності корів в СТОВ «Україна» Іллінецького району. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://socrates.vsau.org/b04213/html/cards/getfile.php/11028.pdf>

УДК 636.5/.6.085.13.598.261.7

**УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА
ПОВНОРАЦІОННИХ КОМБІКОРМІВ ДЛЯ ПЕРЕПЕЛІВ ВІКОМ 6
ТИЖНІВ І СТАРШІ У ФІЗИЧНА ОСОБА-ПІДПРИЄМЕЦЬ
РІЗНИЧУК І.Ф. ОДЕСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

*Баламуш С., здобувач вищої освіти ОР «Магістр» спеціальність 204
Науковий керівник: Різничук І., к. с.-г. н., доцент*

Одеський державний аграрний університет

Ключові слова: повнораціонні комбікорми, перепілки, зерно злаків, пшениця, кукурудза, ячмінь.

Загальна постановка проблеми та актуальність теми. При виготовленні комбікормів особливо актуальними є питання підвищення якості та зниження загальних витрат, передусім енерговитрат.

На даний період стає очевидним, що енергетичні витрати на виготовлення комбікормів різко зросли з причини дефіциту та підвищення вартості енергоресурсів. Важливе значення при цьому має зменшення навантаження на кормові дробарки, зменшення їх амортизаційних витрат, ремонтних робіт.

Вищеозначене підвищує інтерес операторів до використання натурального зерна в раціонах годівлі птиці. Відомо про різні технології вироблення комбікормів з включенням до їх складу цілого зерна: введення в кормову суміш до гранулювання, після гранулювання, у розсипний комбікорм, що значно покращує його структуру за дрібного помелу.

Особливо ефективним є використання цілого зерна при виготовленні комбікормів безпосередньо в господарствах із власної зернової сировини.

Введення частини не подрібненого зерна до складу розсипного комбікорму або як доповнення до білково-вітамінних добавок в умовах приватного комбікормового виробництва дає змогу зменшити витрати на подрібнення, звести до мінімальних показників втрати поживних речовин з тонкоподрібненою фракцією, отримати показники продуктивності птиці на рівні чи вищими, ніж за використання комбікормів з подрібненими зерновими компонентами.

Ефективність використання цілого зерна в годівлі перепелів залежить від кормової якості сировини, вибору оптимального рівня його введення до складу збалансованої кормової суміші. У відповідності з наведеними обґрунтуваннями, удосконалення технології виготовлення комбікормів для перепелів в умовах підприємства має практичне значення, є актуальним.

Мета роботи. Удосконалення технології виробництва повнораціонних комбікормів для перепелів віком 6 тижнів і старші.

Основні методи і матеріали досліджень. Об'єкт досліджень: розробка технологічного процесу виробництва комбікормів для перепелів з використанням цілого зерна злакових культур.

Предмет досліджень: виробничий аналіз процесу виготовлення комбікормів для перепелів, кормові матеріали, кормові добавки, параметри продуктивності перепелів, економіка виробництва.

Дослідження проведено за загальноприйнятими технічними, зоотехнічними та економічними методами.

На основі проведених досліджень встановлено, що кращі результати отримано при використанні у неподрібненому вигляді 20 % цілої пшениці.

За годівлі перепілок таким комбікормом підвищувалася несучість перепілок на 4,0 %, зменшувалася конверсія корму на 10 яєць на 3,77 %.

Економічний ефект використання в годівлі перепелів комбікормів з 20 % цілого зерна пшениці становив 37 гривень на 1 тону комбікорму за рахунок економії електроенергії та зменшування втрат поживних речовин при подрібненні. Крім того, введення цілого зерна пшениці знижує навантаження на дробарку, витрати на її обслуговування, скорочує тривалість приготування комбікорму.

З метою удосконалення технологічного процесу виробництва повнораціонних комбікормів та підвищення продуктивності перепілок за інтенсивного виробництва яєчної продукції, запропоновано включити до складу комбікорму 20 % цілого зерна пшениці.

Використання цілого зерна пшениці забезпечуватиме: збільшення поживності повнораціонного комбікорму, підвищення конверсії комбікорму на виробництво яєць, відповідатиме природі даної групи тварин, сприятиме підвищенню продуктивних якостей перепелів, забезпечить зменшення витрат на виробництво комбікорму.

Висновки.

Комбікорми з цілим зерном для перепелів повинні бути повноцінними, відповідати рекомендованим нормам годівлі породи, кросу.

До складу комбікормів для сільськогосподарської птиці можна вводити ціле зерно злакових – пшениці, кукурудзи; кращим зерновим кормом для перепелів є пшениця, у кількості до 20 % за масою.

Список використаних джерел

1. ДСТУ 3769-98 Ячмінь. Технічні умови. К.: Держстандарт України, 1998. 36 с.
2. ДСТУ 4120-2002. Комбікорми повнораціонні для сільськогосподарської птиці. Технічні умови. Київ: Держспоживстандарт України, 2002. 38 с.
3. ДСТУ 4482:2005. Премікси. Технічні умови. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 38 с.

4. ДСТУ 4525:2006 Кукурудза. Технічні умови. Київ: Держспоживстандарт України, 2007. 13 с.

5. Дурст Л., Віттман М. Годівля сільськогосподарських тварин. К.: Фенікс, 2006. 384 с.

6. Рекомендації з нормування годівлі сільськогосподарської птиці / Ю. О. Рябоконт. Інститут тваринництва УААН. Бірки, 2005. 101 с.

7. Рекомендації з використання цілого зерна злаків в комбікормах для птиці / Ю. О. Рябоконт. Інститут тваринництва УААН. Бірки, 2006. 40 с.

УДК: 639.3.043.2

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕРНОВИХ КОРМІВ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ТОВАРНОЇ РИБИ В СТАВКАХ

*Геворкян К., здобувач 2 курсу магістр, спеціальність 204-ТВППТ
Науковий керівник: Найдіч О., к.в.наук, доцент,*

Одеський державний аграрний університет

Актуальність теми. Короп звичайний (*Cyprinus carpio*) є однією з перших одомашнених риб, яку розводять у ставках у різних кліматичних умовах. В Україні короп складає 86-87% від загального обсягу виробництва риби [1]. Таке виробництво досягається за допомогою напівінтенсивного вирощування риб, яке передбачає харчування природним кормом разом з зерновими. Понад 50 % продукції отримують за рахунок відгодівлі, а решту раціону риб складають натуральні корма [2]. У цій системі вирощування використовуються корми рослинного походження (це і жито, тритикале, кукурудза, пшениця і ячмінь), які не повністю покривають потреби вирощуваного коропа в енергії, але є дешевим і легкодоступним джерелом енергії. В даний час зростає інтерес до застосування зернових культур при вирощуванні товарного коропа [3]. В сучасних умовах розробляються нові можливості для підвищення ефективності виробництва зернових кормів шляхом відповідної обробки (пресування, дроблення або термічної обробки). Принцип цих технологій полягає у підвищенні поживної цінності, смакових якостей, прийнятності і, зокрема, перетравності корму для коропа. При широкому впровадженні такої обробки кормів у рибогосподарській практиці можна досягти значного еколого-економічного ефекту.

Основною метою роботи була оцінка ефективності використання термічно і механічно обробленої пшениці в порівнянні з необробленою пшеницею при розведенні товарного коропа у рибному господарстві ТДВ «Закарпатський рибокомбінат».

В результаті технологічних процесів вирощування товарної риби встановлено:

- Використання термообробленої та механічно обробленої пшениці шляхом пресування у напівінтенсивному рибництві з вирощування коропа призвело до помітного покращення виробничих показників та збільшення вилову риби на кілька відсотків порівняно з годівлею необробленим зерном.

- Найкращі результати за біометричними показниками, такими як коефіцієнт споживання корму (FCR), коефіцієнт приросту риби (FCE), питома швидкість росту (SGR) та вміст м'язового жиру (LR), були досягнуті при годівлі риб пшеницею термічно обробленою при 100 °C у поєднанні з механічною обробкою шляхом пресування. На другому місці були показники риб яким годували пшеницею, термічно оброблену при 100 °C, а нижча виробнича ефективність була у пшениці без обробки.

- Значення показників фізичного стану (IOT, FK) показали, що всі коропи, яких годували пшеницею, були в доброму стані протягом усього експерименту, на відміну від коропів які годувались природним кормом в контрольних ставках.

- Спостерігалось покращення метаболічних показників, і доведено, що за годівлі пшеницею, що пройшла теплову та механічну обробку, не було негативного впливу на вміст жиру в м'язах за рахунок більш ефективного перетворення вуглеводів і білків.

- Вартість за кг приросту була нижча для необробленої пшениці, але вартість за кг приросту для обробленої пшениці, особливо для пшениці, термообробленої при 100 °C у поєднанні з механічною обробкою шляхом пресування були майже однаковими.

- Пшениця, термооброблена при 100 °C у поєднанні з механічною обробкою, а також пшениця, термооброблена при 100 °C, дуже перспективний корм для вирощування товарного коропа. На темпи росту впливає низька щільність зоопланктону та майже нульова присутність зообентосу. У разі застосування таких оброблених кормів у ставках можна очікувати збільшення виробничих результатів і, відповідно, зменшення витрат на кілограм приросту.

- Також можна очікувати, що термічна і механічна обробка кормового зерна перед їх використанням для годівлі у коропових ставках може сприяти зменшенню екологічного навантаження на навколишнє середовище ставка.

Список використаних джерел

1. Андрющенко А.І., Алімова С.І. Ставове рибництво: Підручник. К.: Видавничий центр НАУ. 2008. 636 с.
2. Алімов С. І. Рибне господарство України: стан і перспективи / С.І. Алімов / К.: Вища освіта, 2003. 335 с.
3. Янечек, В., Пржикрил, І., Кеpr, Т. Виробничий ефект та ефективність годівлі пшеницею при різних за щільністю стадах коропа VÚRH Vodňany, 1984. С.20 (1), 3-11

ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ БУГАЙЦІВ МОЛОЧНОГО ПЕРІОДУ

Гриник Н., здобувач II курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
grinikn3@gmail.com

Науковий керівник: Гусятинська О., к.с.-г.н., lenoksychova84@gmail.com

Одеський державний аграрний університет

Постановка проблеми. Вирощування молодняку повинно бути таким, щоб можна було мінімізувати витрати на робочу силу і корми, забезпечити їх нормальний ріст і розвиток і закласти основи для реалізації генетичного потенціалу молочно-м'ясної продуктивності [2].

Забезпечення оптимальних умов для росту молодняку дозволяє цілеспрямовано впливати на навчання і розвиток тварин, ефективність переробки поживних речовин, здоров'я, довголіття і пристосованість до певних технологічних умов праці. Молодий організм має властивості великої пластичності, тому його витривалість і адаптивність доцільніше тренувати на ранніх етапах онтогенезу [3].

На сучасному етапі розвитку тваринництва в Україні та за її межами виникають складні ситуації, викликані економічною кризою. Це спонукає нас досліджувати і розробляти нові методи і прийоми для вдосконалення технології розведення молодняку великої рогатої худоби, як одного з кроків до підвищення продуктивності тваринництва.

Саме проблема вирощування молодняку в молочний період, набуває важливого значення у молочному скотарстві. Це пояснюється тим, що саме в цей період використовують значну кількість незбираного молока, а це в свою чергу обумовлює зниження його товарності та зростання собівартості його виробництва. Це потребує суттєвого удосконалення технології вирощування телят при використанні замінників незбираного молока, як основний корм в молочний період [1].

Поголів'я спеціалізованих порід великої рогатої худоби незначне і питома вага отриманого від них м'яса становить лише 2,0% від загального виробництва яловичини. У зв'язку з цим, як показують дослідження, краще використовувати помісний молодняк, оскільки він має кращу компенсацію корму, а його вирощування дозволяє більш раціонально використовувати матеріальні ресурси на одиницю приросту живої маси, що в свою чергу підвищує рентабельність виробництва яловичини на 1,5-2,1% [4].

Мета роботи. Розробка технології вирощування бугайців молочного періоду в умовах ТОВ СТОВ «Агрофірма Петродолинське» Овідіопольського району Одеської області.

Експериментальні дослідження проводили на поголів'ї бугайців української червоної молочної породи (УЧМ) в умовах ТОВ СТОВ «Агрофірма «Петродолинське» Овідіопільського району Одеської області. Для досягнення поставленої мети провели дослідження на бугайцях – від народження до 2-місячного віку. З новонароджених бугайців української червоної молочної породи було сформовано за принципом пар-аналогів дві групи бугайців по 15 голів кожна, з них одна контрольна і одна дослідна.

Результати досліджень. При народженні бугайці мали живу масу в середньому 35 кг, що відповідає стандарту породи. На далі ріст був достатній і наприкінці молочного періоду (2 місяця) бугайці досягли живої маси 45 кг.

За показниками середньодобового та абсолютного приростів суттєвої різниці теж не відмічалось, але поряд з цим бугайці дослідної групи мали дещо вищий абсолютний приріст порівняно з аналогами контрольної групи. Різниця становила 0,5 кг. У перший місяць життя трохи більший приріст мали бугайці дослідної групи, який становив 790 г, тоді як у контрольної групи цей показник становив 763 г.

Утримання бугайців в індивідуальних клітках на свіжому повітрі, при створенні всіх необхідних умов для існування, сприяло формуванню здорових, міцних тварин з живою масою 80,5-81,1 кг.

Раціони, що використовуються у господарстві є цілком правильними з дотриманням всіх деталізованих норм годівлі за 24 показниками.

За молочний період (2 місяця), бугайці мали абсолютний приріст 45 кг. При цьому витрати кормосуміші на 1 голову становили 40 кг та 300 кг незбираного молока. На 1 кг приросту ці затрати були 0,89 кг і 6,7 кг відповідно.

Завдяки наявності в господарстві молока власного виробництва та кормових сумішей, це дуже знижує вартість вирощування бугайців.

Вартість кормів на 1 голову становила за період вирощування 1500 грн на 1 бугайця, а на 1 кг приросту 33 грн.

Технологія прийнята в господарстві є економічно доцільною і потребує вдосконалення лише в незначних моментах.

Висновки.

Для удосконалення технології вирощування бугайців в умовах ТОВ СТОВ «Агрофірма Петродолинське» пропонується використовувати корми власного виробництва та покращити кормову базу господарства, що зменшить витрати на вирощування і підвищить рентабельність виробництва.

Список використаних джерел

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. М'ясна продуктивність великої рогатої худоби та фактори, що її визначають. URL: <http://www.journal.puet.edu.ua/index.php/nvts/article/viewFile/946/1000>
2. Козир В. Особливості вирощування телят. Пропозиція. 2005. №6. С. 120 – 121.
3. Савчук О. В. М'ясна продуктивність бугайців молочних порід. *Вісник аграрної науки*. 2003. №7. С. 70 – 71.

ОЦІНКА ЯКОСТІ МОЛОЧНИХ НАПОЇВ, ОТРИМАНИХ ЗА ІННОВАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

Долгих В., здобувач 2 курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ

Ясько В., канд. с-г. наук, доцент, valentinayasko2207@gmail.com

Найдіч О., к.в.н., доцент, olia_aidich@ukr.net

Кірович Н., канд. с-г. наук, доцент

Одеський державний аграрний університет

Розширення та оновлення всього асортименту молочної продукції, покращення її якості проводиться з урахуванням інтересів споживачів, національних традицій населення, уявлень про норми харчування людини та економічного становища молочної сировини на ринку. У зв'язку з цим вивчення товарознавчої оцінки якості молочного продукту, виготовленого за інноваційними технологіями, вважається актуальним на сьогоднішній день.

Ключові слова: *інноваційні технології, молочні напої, ультразвуковий вплив*

Мета нашої роботи дослідження товарознавчої оцінки молочного напою, отриманого за інноваційними технологіями.

Дослідження літературної частини показало, що незважаючи на занепад споживання молочної продукції на душу населення, виробництво молока та молочних продуктів розширює свої горизонти, покращує конкурентоспроможність, збільшує молочний асортимент, а також використовує нові технології у виробництві, наприклад ультразвуковий вплив. Класифікація молочних продуктів формується за рахунок додаткової вхідної сировини та способів виробництва, а також весь асортимент молочної продукції класифікується за масовою часткою жиру [1].

До факторів, що визначають якість молока та молочних продуктів, відносяться сировина та виробництво, упаковка, зберігання, транспортування, маркування. Усі фактори, як етапи, вагомо впливають на якість молока та молочних продуктів. До товарознавчої оцінки якості молочної продукції входить багато показників, і для більш детального розгляду мети дослідження необхідно ознайомитися з підприємством.

На сьогоднішній день одним із головних показників світової історії людства є його продовольство, тому перед кожним виробником у всьому світі виникає питання про те, як можна підвищити якість вироблених ним товарів. Створити такий товар, який став би конкурентоспроможним на світовому ринку і так само відповідав усім його вимогам, повністю задовольняв купівельну потребу і, найголовніше, відповідав усім основним показникам якості, як

органолептичним, так і фізико-хімічним, мікробіологічним та іншим нормуючим показникам [2].

Якість готового молочного продукту, що відповідає нормам, повністю залежить від вхідного сировинного складу і від усіх етапів виготовлення самого продукту. Але на виробництві виникають періоди, під час яких виникає така проблема, як брак сирого коров'ячого молока і для того, щоб забезпечити безперебійність виробництва молочної продукції виробники вдаються до використання сухих молочних продуктів

Звідси впливає проблема створення інноваційного способу відновлення сухого молока, що забезпечує його повне розчинення із збереженням усіх корисних властивостей, а також підвищення його органолептичних та фізико-хімічних показників. Ця проблема і визначає важливість та актуальність даного дослідження [3,4].

Матеріал і методи досліджень При проведенні наукових дослідів використовувалися загальні методи наукового пізнання, сучасні інструментальні, зоотехнічні, біологічні методи дослідження.

Щоб правильно отримати молочний напій, ми скористалися рецептурною формулою відновлення сухого знежиреного молока. Відповідно до формули необхідно розчинити сухе знежирене молоко у воді, нагрітій від 38 до 45 °С, з розрахунку на 1000 г - 87,5 г - сухе знежирене молоко і 912,5 г - вода. Для того, щоб забезпечити зручність та точність обробки ультразвуком відновленого молока, необхідно було зменшити його об'єм, тому, виходячи з формули та зберігаючи співвідношення сухого знежиреного молока та води, ми розчинили у воді масою 456,25 г знежирене сухе молоко масою 43,75 г, тобто зменшили зазначений обсяг у формулі рівно вдвічі.

Для дослідження було вибрано сухе знежирене молоко, яке згодом відновили за допомогою інноваційних технологій, а саме за допомогою ультразвукової обробки. Джерелом ультразвуку є прилад "Хвиля-М" (модель УЗТА-04/22-ОМ), потужність якого складала 120 Вт.

Результати досліджень. До органолептичних характеристик продукту відносяться ті показники, які можна визначити за допомогою органів чуття людини, до них відносяться: зовнішній вигляд молочного напою; консистенція молочного напою; смак та запах молочного напою; колір молочного напою.

Для того щоб створити молочний напій, необхідно відновити сухе знежирене молоко, тобто повністю розчинити його у воді. Сутністю процесу розчинення є взаємодія сухого знежиреного молока з водою, яке включає кілька етапів: розчинення лактози та мінеральних речовин; розподіл білка та жиру в розчині; гідратація дисперсної фази; виділення із відновленого продукту надлишкового повітря.

Основними процесами, що визначають якість відновленого продукту, є розчинення лактози та мінеральних речовин, яке супроводжується переходом жиру та білка в емульсійно-колоїдний стан. За допомогою цього переходу

утворюється дисперсійне середовище, при якому дисперсність жиру та білка в молочному напої повинна відповідати дисперсності їх у натуральному молоці.

У цій роботі ми оцінювалися такі показники, як: масова частка білка; масова частка СЗМЗ; кислотність титрована та активна; в'язкість; густина.

Останнім вимірюваним нами фізико-хімічним показником молочного напою є його густина. На щільність насамперед впливають білки та молочний жир (таблиця 1).

Таблиця 1. Показник густини молочного напою

Найменування показника	Найменування зразка			
	Зразок № 1	Зразок № 2	Зразок № 3	Зразок № 4
Відразу після обробки ультразвуком	31,26	32,74	31,65	31,94
Через 1 годину	31,22	32,46	31,65	31,83
Через 2 години	31,34	32,80	31,60	31,84
Через 3 години	31,25	31,77	30,87	31,73
Через 4 години	31,31	31,80	30,73	32,14
Через 5 годин	31,57	32,67	31,70	31,89

В'язкість молока має бути не менше 27 °А. Усі зразки відповідають вимогам нормативних документів. Найбільший показник густини має молочний напій, оброблений протягом однієї хвилини. Це пов'язано з його великою кількістю вмісту масової частки білка та СЗМЗ, що пов'язано з більшою швидкістю відновлення білка після обробки молочного продукту.

Висновок: Таким чином, результати товарознавчої оцінки показників якості молочного напою, приготовленого за інноваційними технологіями, а саме впливу ультразвуку, дозволяють відзначити, що показники якості такого молочного напою наближені до показників якості натурального коров'ячого молока.

Список використаних джерел

1. Власенко В.В. Технологія виробництва і переробки молока і молочних продуктів. Вінниця, "ППАНІС", 2000. 306 с.
2. Машкін М.І. Молоко і молочні продукти. К.: Урожай, 1996. 336 с.
3. Машкін М.І. Первинна обробка і переробка молока. К.: Урожай, 1994. 237 с.
4. Дослідження молока і молочних продуктів [Електронний ресурс] Режим доступу до журн. : [http:// www.milkoboor.com](http://www.milkoboor.com)

ОЦІНКА ВПЛИВУ ГОДІВЛІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НА ЯКІСТЬ М'ЯСА КОРОПА ЗВИЧАЙНОГО ТА СОМА

*Іовенко В. здобувач 2 рівня, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
Науковий керівник Найдіч О., к.в.н., доцент*

Одеський державний аграрний університет

Актуальність теми. З покоління в покоління технологія вирощування риби була розроблена в ставках, де основною рибою, що вирощується, є короп звичайний. В останні роки все більшого значення набуває розведення так званих комплементарних видів риби. Одним з таких видів є великий сом.

Виробництво коропа в Україні становить близько 18 000 тонн на рік, тоді як виробництво сома - "лише" 63 тонни. Більшість сомів вирощується в українських ставках екстенсивно, тобто тільки в природних умовах. Лише мінімальна кількість вирощується інтенсивно в рециркуляційних системах або в установках з підігрівом води.

Перевагою екстенсивного вирощування сома є нижча економічна собівартість на одиницю продукції, а також зменшення розвитку видів риби, які конкурують з коропом за їжу.

Ці види є частиною раціону сома (та інших хижих видів). «При інтенсивному вирощуванні повинні враховуватись витрати на виробництво (вартість кормів, енергії для підігріву та перекачування води тощо), але на відміну від екстенсивного методу, час виходу на ринок скорочується майже вдвічі. Це дозволяє збільшити обсяги виробництва і, відповідно, задовольнити потреби ринку».

Основною метою роботи було оцінити вплив годівлі та технології вирощування на зміни якості м'яса коропа звичайного (*Surginus carpio L.*) та сома (*Silurus glanis L.*)

Досліди проводилися у Волинській обл. Рожищенському районі у селі Уляники та у селі Іванчиці на ставках ФОП Яценюк С.Й.

Висновки. В результаті технологічних процесів вирощування товарної риби встановлено вплив годівлі та технології вирощування на зміну якості м'яса коропа звичайного (*Surginus carpio L.*) та сома великого (*Silurus glanis L.*).

В експерименті з сомом було виявлено, що вищий вихід був у риби, вирощених екстенсивно (66,71 +/- 1,51 %), ніж у риби, вирощених інтенсивно (62,83 +/- 3,49 %). Ця різниця пояснюється більшим розміром голови по відношенню до загальної ваги у інтенсивно вирощеної риби (близько 7%). У сенсорному аналізі краща оцінка була у тушки сома з екстенсивних умов утримання. Однак, існувала велика різниця між оцінкою тушки та хвостового м'яса (який, навпаки, отримав гіршу оцінку, особливо за консистенцією). На противагу цьому, зразки м'яса сома з інтенсивних умов вирощування отримали

збалансовану і дуже сприятливу оцінку за всіма параметрами. При визначенні вмісту білка не було виявлено суттєвої різниці між двома досліджуваними групами риб. Деякі вищих показників досягли соми з інтенсивних умов утримання. Соми, вирощені в екстенсивних умовах, показали більшу частку м'язового жиру (5,86 % у хвості; 2,25 % у тулубі).

Це пов'язано з точно розрахованими і збалансованими за поживними речовинами раціоном, який згодовували сомам в інтенсивних умовах.

У обох груп риб НЖК були збалансовані, а риби з екстенсивних умов вирощування мали більшу частку МНЖК. У групі риб з інтенсивних умов вирощування ПНЖК домінували з показником 39 %, в той час як в іншій групі риб - близько 25%. Вміст ЕПК в інтенсивній групі майже вдвічі більший, ніж в групі екстенсивного утримання. Для ДГК різниця не настільки помітна.

Результати показують, що якщо ми хочемо оцінити можливість вирощування сома за кількістю м'яса, виробленого на одиницю фінансування, то хорошим вибором буде вирощування сома в природних умовах у ставках.

З точки зору швидкості росту, кількості білка і співвідношення жирних кислот кращою альтернативою буде вирощування цього виду риби в контрольованих умовах з використанням точно збалансованих повнораціонних кормосумішей. Використанням цих сумішей ми можемо цілеспрямовано впливати на склад м'яса риб, включаючи його поживні характеристики (наприклад, жирнокислотний склад).

При оцінці товарної продуктивності коропа, виявили різницю між групою, якій згодовували пшеницю, і групою на природних кормах. В іншому значення, отримані для використаних зернових, подібні.

При визначенні вмісту протеїну були отримані наступні результати - контрольна група посіла друге місце за вмістом білка, а риба, яку годували ячменем, була на першому місці. Таким чином, контрольна група (без фінансових витрат на закупівлю кормів) досягла кращого результату, ніж групи, яким згодовували кукурудзу, пшеницю, тритикале та жито. За вмістом жиру контрольна група була середньою за показниками.

В визначенні спектру жирних кислот чітко показано вплив натуральної їжі, яка є природним і цінним джерелом цих речовин. Контрольна група досягає високого вмісту ПНЖК. Ця різниця є найбільш очевидною для ПНЖК n3. Отримані результати свідчать про те, що можна отримати рибну сировину дуже високої якості при дотриманні екстенсивної технології вирощування. Ця висока якість досягається за рахунок приросту, але в сучасних умовах тиску з боку різних організацій щодо зменшення інтенсифікації у рибництві, це хороший компроміс.

Список використаних джерел

1. Андрющенко А.І., Алімова С.І. Ставове рибництво: Підручник. – К.: Видавничий центр НАУ, 2008 – 636 с.: іл. 2.
2. Гринжевський М. В. Інтенсифікація виробництва продукції аквакультури у внутрішніх водоймах України./ Гринжевський М. В. / К.: Світ, 2000. – 190 с

3. Baruš V., Oliva O. a kol., Mihulovci a ryby (2), Academia, Praha, 1995, 14-30 p.

УДК: 615.825:798.2(477.74)

ВПЛИВ ПАЦІЄНТІВ З РІЗНИМИ ДІАГНОЗАМИ НА ФІЗІОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ІПОТЕРАПЕВТИЧНИХ КОНЕЙ В УМОВАХ КСК «СТЕТСОН» ОВДІОПОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Касанов Д., здобувач ННІБ та А, магістр 2 курсу, 204-ТВППТ

Науковий керівник: Косенко С., кандидат с.-г. наук, доцент.

Е: kosenkosu@ukr.net

Одеський державний аграрний університет

Анотація. Досліджували екстер'єрні та інтер'єрні показники коней, яких використовують для занять іпотерапією, а також вплив пацієнтів з різними діагнозами на роботоздатність іпотерапевтичних коней в умовах КСК «Стетсон». Встановлено, що частота пульсу у іпотерапевтичних коней при русі кроком була у 1,1 разів, а дихання – у 1,8 разів вище, ніж у коней контрольної групи, а співвідношення частоти пульсу та дихання у становила 1:2, у порівнянні з показником 1:3 в контрольній групі.

Ключові слова: іпотерапія, екстер'єр, інтер'єр, пульс, дихання, нервова система.

Постановка проблеми. На даний час проблема інвалідності, на жаль, стає однією з найбільш актуальних соціально-психологічних проблем [3]. За даними Державної служби статистики, станом на 1.01.2021 року кількість людей з інвалідністю в Україні становила 2 мільйони 703 тисяч [1], а внаслідок воєнних дій їх кількість почала стрімко зростати. Для ефективного вирішення цієї проблеми необхідний пошук нових технологій реабілітаційної діяльності людей з обмеженими можливостями. Саме одним з таких методів реабілітації є іпотерапія.

Актуальність теми полягає у вивченні методики відбору і підготовки коней для іпотерапії з метою запровадження її в Одеському регіоні для більш широкого залучення пацієнтів.

В умовах міста Одеси широкий спектр напрямків прикладного конярства надає кінноспортивний клуб «Стетсон».

Метою роботи є вивчення методів підготовки коней для використання у терапевтичних та реабілітаційних напрямках та технології їх застосування для пацієнтів з різними діагнозами.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводились в умовах КСК "Стетсон" Овідіопольського району Одеської області. Об'єкт досліджень - коні

(n = 12) української верхової, орловської рисистої та тракєненської порід, яких використовують для занять іпотерапією. Віковий склад коней від 4 до 18 років. Предмет досліджень - вплив пацієнтів з різними діагнозами на фізіологічні показники іпотерапевтичних коней.

Результати досліджень. Для вивчення впливу пацієнтів на фізіологічні показники терапевтичних коней, на базі КСК «Стетсон» було створено контрольну і дослідну групи. В дослідну групу увійшли 8 голів коней, які активно використовувались для занять іпотерапією, в контрольну – 8 голів, що в іпотерапії були не задіяні. Всі тварини знаходились в однакових умовах утримання і годівлі. Частоту пульсу та дихання у коней вимірювали у стані спокою. Частоту рухів лічили по одній кінцівці (права чи ліва передня нога) за спеціальною методикою [2].

Дані по дослідженням частоти пульсу, дихання та руху приведені в табл. 1.

Таблиця 1. Фізіологічні та зоотехнічні показники дослідних коней.

Дослідна група					Контрольна група				
Кличка коня	Частота пульсу	Частота дихання	Частота рухів на кроці	Частота рухів на русі	Кличка коня	Частота пульсу	Частота дихання	Частота рухів на кроці	Частота рухів на русі
Сюжет	34	18	42	58	Акорд	31	12	46	86
Корпус	32	20	36	65	Слава	32	8	42	68
Лірика	42	14	46	70	Желанна	30	12	40	64
Пасквіль	30	20	40	62	Гейзер	28	12	40	64
Арабелла	34	26	38	61	Азалія	30	12	36	62
Ворожба	26	18	42	73	Дунай	28	8	40	64
Бомбей	40	24	39	58	Поклажа	30	12	55	78
Лідер	34	11	47	70	Царевна	36	8	44	63
В середньому	34	18,9	41,3	64,6	В середньому	30,6	10,5	42,9	68,6

Як свідчать дані таблиці 1, частота пульсу у дослідної групи при русі кроком була у 1,1 разів, а дихання – у 1,8 разів вище, ніж у контрольної. Це, вочевидь, пов'язане з функціональним станом центральної нервової системи, оскільки при Perezбудженні спостерігається підвищення частоти пульсу та дихання.

Співвідношення частоти пульсу та дихання у коней дослідної групи становить 1:2, а у коней контрольної – 1:3. Такі співвідношення ще раз доводять Perezбудження – майже стресовий стан тварин дослідної групи. Вони потребують відпочинок та роботу, що відповідає зняттю нервового напруження. У коней найліпшим антистресовим фактором є робота на вільних алюрах, вона сприяє рідкому та глибокому диханню та знімає емоціональне напруження у тварин.

Висновки. Спілкування іпотерапевтичних коней з пацієнтами є великим психоемоційним навантаженням. Частота пульсу у них при русі кроком була у 1,1 разів, а дихання – у 1,8 разів вище, ніж у коней контрольної групи, а

співвідношення частоти пульсу та дихання у становила 1:2, у порівнянні з показником 1:3 в контрольній групі.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики: офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> [дата звернення 2.06.2023].
2. Шелухова І.В., Вергун А.Р. Іпотерапія: біомеханічне і морфофункціональне обґрунтування деяких адаптаційних та лікувально-реабілітаційних аспектів: методичні вказівки. Тернопіль, 2006. 25 с.
3. Чудна Р. В., Бураго А.С. Лікувальні аспекти іпотерапії. *Соціальна педіатрія та реабілітологія*, 2012. № 3. С. 43 – 47.

УДК: 636.7.083.45(477.74-20)

ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ КОНЕЙ ДО СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ В УМОВАХ КСК «СТЕТСОН» ОВДІОПОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Майко О.О., здобувач 2 курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
Науковий керівник: *Косенко С.Ю.*, к.с.-г. н., доцент Е: kosenkosu@ukr.net

Одеський державний аграрний університет

Анотація. Досліджували робочі якості спортивних коней, яких готували до змагань з виїздки та конкуру в умовах КСК «Стетсон». Встановлено, що коні, до яких окрім основної схеми тренувань застосовували роботу "в руках", за результатами змагань як у манежній їзді, так і у конкурі переважають тих, яких тренували за стандартною схемою.

Ключові слова: кінний спорт, конкур, виїздка, тренування, змагання.

Постановка проблеми. В Україні розвиток кінного спорту тісно пов'язаний з історією запорізького козацтва та його традиціями. Саме з тих часів і до початку ХХ ст. коні були єдиним засобом для маневрування під час бойових дій. У багатьох випадках лише контакт та порозуміння з конем рятувало життя вершника. Саме у козаків впродовж багатьох десятиріч склалися певні прийоми вирощування бойових коней та підготовки їх до зтяжних далеких переходів та різноманітних змагань, наближених за правилами до участі у боях. На цих змаганнях відбувалося оцінювання дій вершників, як зараз це відбувається на спортивних змаганнях. Пройшло багато років, перш ніж кавалерія перестала існувати як рід військ, а кінь з бойової одиниці перетворився на спортивного партнера [1].

На даний час кінний спорт в Україні дуже динамічно розвивається. Щороку приватними власниками з різних областей будуються кінні бази та

клуби, у тому числі європейського рівня. За останні 10 років Україна стала одним з кінноспортивних лідерів у Східній Європі. Сьогодні близько 40 офіційних осіб представляють Україну в FEI: це судді, стюарди, курс-дизайнери, технічні делегати та ветеринарні лікарі [3].

Мета роботи - вивчення напрямків роботи і методів підготовки коней для класичних видів спорту в умовах кінноспортивного клубу "Стетсон" м. Одеси.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводились в умовах КСК "Стетсон" Овідіопольського району Одеської області. Об'єктом досліджень були коні української верхової, вестфальської та гановерської порід, яких використовують для занять виїздкою і конкурном (n=15). Предмет досліджень - методика підготовки спортивних коней до змагань з манежної їзди та подолання перешкод.

Результати досліджень. В КСК «Стетсон» готують коней до змагань з виїздки на рівні Малого призу. Підготовка коня для участі в ньому потребує півтора-два роки, залежно від індивідуальних особливостей тварини [4]. Цей термін необхідний для утворення та закріплення не тільки рухових навичок, але й певного динамічного стереотипу, пов'язаного з дією засобів управління і обумовлюючого в подальшому виконання складних 24виїзdkових24 елементів (пасаж, піруети, піаффе, зміна ніг та ін.).

При плануванні підготовки коня для Малого призу річний тренувальний цикл поділяють на три періоди: підготовчий, основний та перехідний (період відпочинку). Для підготовки безпосередньо до змагань застосовують схему тижневого циклу, За цією схемою готували виїзdkових коней (n=7), при чому для трьох з них (Аскольд, Кампарі, Дефендер) замість вправи "робота в руках" застосовували проминання під вершником на різних алюрах. Наприкінці 2022 року у КСК "Стетсон" проводились змагання з манежної їзди, де прийняли участь дослідні 7 голів коней. Результати наведені в табл. 1.

Таблиця 1. Результати змагань з виїздки програми Малого призу у КСК «Стетсон»

Кличка коня	Бали	Зайняте місце
Аскольд	3'їхав	-
Джакарта	96	3
Кампарі	53	-
Дефендер	31	-
Дісней	101	1
Арсенал	95	4
Голівуд	98	2

Як свідчать дані таблиці 1, усі коні, окрім жер. Дефендер та коб. Кампарі, мають достатньо високий рівень підготовки. Це пояснюється тим, що всі вони одночасно проходили підготовку за визначеною схемою, яка включала роботу в

руках. До коней Аскольда, Дефендера та Кампарі застосовувалась інша схема тренування, яка передбачала роботу під вершником замість роботи в руках.

При підготовці коней до змагань із конкуру також застосовують річну схему тренувань, але майже у кожному місяці навантаження мають різний характер [2]. Під час проведення досліджень для змагань по конкуру готували 8 голів коней, при цьому до чотирьох з них (Беретта, Континенталь, Каліпсо, Жеронімо) застосовувався елемент "робота в руках", а чотирьом іншим (Міраж, Арпад, Тіко та Флагман) його замінили на роботу на корді. Роботі на корді та в руках приділяється від 20 до 50% часу, затраченого на тренування у певні дні за схемою, але на відміну від виїзdkових коней, відпрацьовують не елементи вищої школи, а настрибування на волі, "кавалетті" та "клавіші".

На змаганнях з конкуру висота перешкод становила 60 см (8 перешкод), перестрибування – 80 см (10 перешкод). При проходженні дистанції маршруту за руйнування перешкоди нараховувалося 10 штрафних очок, за збиття верхнього бруса чи елемента перешкоди – 4 штрафних очка. За відмову коня підкорятися вершникові нараховувалося 4 штрафних бали, за падіння вершника – дискваліфікація [5]. Найвищий бал при проходженні маршруту 60 см склав 140, 80 см – 160. Результати проведення змагань приведені у таблиці 2.

Таблиця 2. Результати проведення змагань з конкуру у КСК «Стетсон»

Кличка коня	Бали	Зайняте місце
Беретта	258	-
Континенталь	276	2
Каліпсо	266	5
Жеронімо	268	4
Міраж	280	1
Арпад	260	-
Тіко	256	-
Флагман	274	3

Дані таблиці 2 свідчать про те, що коні, до яких протягом року застосовувалась робота в руках, мали змогу одержати перше та друге місце при загальному оцінюванні обох маршрутів.

Отже, за результатами змагань можна вважати, що робота коней в руках має значний позитивний вплив на результати виступів як конкурних, так і виїзdkових коней.

Висновки. Спортивні коні, до яких окрім основної схеми тренувань застосовують роботу "в руках", за результатами змагань як у манежній їзди, так і у конкурі переважають тих, яких тренують за стандартною схемою.

Список використаних джерел

1. Гопка Б., Скоцик В. Коротко про історію розвитку конярства на теренах України. *Agroexpert*. 2012. № 7. С. 99–101.

2. Ільницька Т. Є. Оцінка спортивної роботоздатності коней різних порід, які брали участь у змаганнях з подолання перешкод. *Розведення і генетика тварин*. Київ, 2018. Вип. 56. С. 25–31.

3. Кінний спорт України під час війни: огляд виступів наших спортсменів на міжнародних змаганнях / *HORSES UKRAINE*. URL: <https://horses.dp.ua/kinnij-sport-ukrayini-pid-chas-vijni-oglyad-vistupiv-nashih-sportsmeniv-na-mizhnarodnih-zmagannyah-vipusk-zhurnala-56/> [дата звернення 9.04.2023].

4. Національні правила змагань з виїздки. URL: https://horses.dp.ua/wp-content/uploads/2018/02/national_dressage_rules_ukraine_2018.pdf. [дата звернення 25.04.2023].

5. Правила змагань з конкуру. URL: http://efu.org.ua/upload/documents/1/101/attachment/national_regulation_jumping.pdf [дата звернення 4.12.2023]

УДК: 636.7.083.45(477.74-20)

ОСОБЛИВОСТІ ГРУМІНГУ СОБАК ДЕКОРАТИВНИХ ПОРІД РІЗНИХ ПСИХОТИПІВ В УМОВАХ САЛОНУ ГРУМІНГУ "ВЕТТУ" М.ОДЕСА

Мезецька Д.Р., здобувач ННІБ та А, магістр 2 курсу, 204-ТВППТ
Науковий керівник: Косенко С.Ю., к.с.-г. н., доцент Е: kosenkosu@ukr.net

Одеський державний аграрний університет

Анотація. Досліджували стресостійкість собак різного психотипу при процедурах грумінгу в умовах салону грумінгу "Betty" м. Одеси. Встановлено, що більшість дослідних тварин (28,5%) у віці 6-8 тижнів мали високі адаптаційні можливості, не проявляли агресії до незнайомих людей; така ж кількість мала схильність до лідерства, але за відсутності будь-якої агресії. 9,5% мали виражену схильність до домінування і стільки ж потребували спеціальних прийомів корекції поведінки; 23,8% мали необхідність тісного контакту з господарем і схильність до підпорядкування. Відповідно, під час проведення процедури грумінгу поведінка собак різного психотипу відрізнялась - від дружньої до істеричної, отже, витрати часу на загальний грумінг також були різними.

Ключові слова: собаки, психотип, грумінг, стресостійкість, тестування.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку кінології найважливішим є оволодіння низкою спеціальних знань та вмінь, зокрема стосовно вчення про екстер'єр, як невід'ємну ланку племінної роботи. Важливим при оцінці екстер'єру є грумінг собаки. Якісний і професійно зроблений грумінг дозволяє значно підвищити оцінку за екстер'єр, у той час як відсутність грумінгу,

особливо такого, який передбачений стандартом породи, може навіть привести до дискваліфікації тварини [3]. Останніми роками в нашій країні помітно змінився підхід до догляду, а також підвищився рівень вимог, які пред'являються до собак різних порід, тому тримінгу та стрижки стали потребувати навіть ті породи, яких це раніше не стосувалось [2].

Оскільки оцінка екстер'єру собак відбувається на спеціалізованих виставках різних рангів, актуальним є вивчення головних аспектів підготовки до виставок собак різних порід.

Метою роботи було вивчити стресостійкість собак різного психотипу при процедурах грумінгу.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводились в умовах салону грумінгу "Betty", який розташований за адресою м. Одеса, вул. Ільфа та Петрова, 41. Об'єкт досліджень - собаки декоративних порід (n=21), які належать приватним власникам та розплідникам, мають широке використання у племінній роботі та регулярно приймають участь у виставках різних рангів. Предмет досліджень - стресостійкість собак декоративних порід різних психотипів під час процедури грумінгу. Психотип цуценят визначали у віці 6-8 тижнів за тестом Уільяма Кемпбела [1].

Результати досліджень. Тест проводять у віці 6-8 тижнів і складається він з п'яти пунктів: контактність, слідування за людиною, реакція на примус, соціальне домінування, домінування при взятті цуценяти на руки. Кожний тест оцінюється від 1 до 6 балів - А, В, С, D, Е. Результати тестування оцінюють наступним чином:

1. Два або більше А + декілька В. Собака схильний до домінування, може бути потенційно агресивним.

2. Три В и більше. Собака надійний, має схильність до спокійної переваги та лідерства, добре підходить для спортивного дресирування.

3. Три С и більше. Собака з високими адаптаційними можливостями, слухняний і придатний для взаємодії з незнайомими людьми в процесі служби, неагресивний.

4. Два D и більше + одне або декілька Е. Собака надто піддається впливу обставин, схильний до підпорядкування, вимагає постійного тісного контакту з господарем. Має потребу в заохоченні. Тактика виховання повинна бути заснована на постійній увазі й чуйності, поступовому й м'якому приученні до стресогенних факторів. Може проявляти захисну агресивність.

5. Два D у сполучення з Е в розділі "Соціальна перевага". В процесі соціалізації у собаки можуть виникнути труднощі. Необхідне застосування спеціальних прийомів корекції поведінки, яка може бути непередбаченою. Можливі спалахи істеричної агресивності.

За результатами тестування цуценят декоративних порід за методикою У. Кемпбела виявлено, що 28,5% собак у віці 6-8 тижнів мали високі адаптаційні можливості, не проявляли агресії до незнайомих людей; така ж кількість мала схильність до лідерства, але за відсутності будь-якої агресії; 9,5% мали добре виражену схильність до домінування і стільки ж потребували спеціальних

приймів корекції поведінки. Ще 23,8% мали необхідність тісного контакту з господарем, що свідчить про невпевненість і схильність до підпорядкування. Також результати тестування свідчать, що порода не чинить значного впливу на психотип.

Під час проведення процедури грумінгу поведінка собак різного психотипу помітно відрізнялась - від дружньої до істеричної, відповідно, витрати часу на загальний грумінг також були різними (табл. 1).

Таблиця 1. Тривалість процедури грумінгу для собак різних психотипів (в середньому, хв)

Психотип собаки (за У. Кемпбелом)	Назва процедури грумінгу							Усього
	купання	сушка феном	розчісування	стрижка	тримінг (стрипінг)	чистка вух та очей	чистка зубів	
1 (n=2)	18±1,20	15±2,50	8±0,15	20±4,05	27±3,85	10±1,05	22±2,45	120±1,95
2 (n=6)	17±2,15	14±1,03	11±1,07	14±0,87	18±1,05	7±0,95	15±0,43	96±1,07
3 (n=6)	19±4,36	13±0,92	12±0,88	15±1,07	19±0,69	6±0,14	15±0,19	99±1,18
4 (n=5)	23±7,40	18±8,11	17±9,95	24±9,78	28±10,94	10±5,89	21±5,11	141±9,45
5 (n=2)	25±2,40	22±4,10	20±5,95	27±6,75	31±5,95	11±5,85	21±4,95	157±5,15

Як свідчать дані таблиці 3.11, витрати часу на процедуру грумінгу для собак з домінуючою реакцією поведінки становить в середньому 2 години з незначним відхиленням. Грумінг собак другої (схильних до спокійної переваги і лідерства та зацікавлених у дресируванні), та третьої (з високими адаптаційними можливостями) груп потребує, в середньому, близько 1,5 годин (96 та 99 хв. відповідно). що свідчить про високу стресостійкість та комунікаційну здатність цих тварин. Собаки четвертої групи негативно сприймали контакт зі сторонніми людьми (грумерами) та відсутність господаря, тому іноді проявляли пасивно-оборонну реакцію. Внаслідок цього збільшувався час процедури грумінгу, і склав у середньому більше 2 годин (141 хв). Собаки п'ятої групи, які відчували труднощі з соціалізацією, починали нервувати вже при наближенні до салону, і будь які технологічні процеси грумінгу були утруднені їх стресовим станом. Грумерам приходилось багато часу витратити на заспокоєння тварин та виконання необхідних процедур з найменшим стресовим впливом. Таким чином, на грумінг таких собак було витрачено в середньому 2,5 години (157 хв) що на 1 годину більше, ніж на грумінг соціалізованих та стресостійких собак та на 0,5 години більше, ніж на грумінг собак з домінуючою реакцією поведінки та схильних до агресії.

Висновки. Своєчасне визначення психотипу цуценяти за допомогою теста У. Кемпбела дозволяє прогнозувати його стресостійкість під час процедури грумінгу.

Список використаної літератури

1. Тест Уільяма Кемпбелла /Train your dog. URL: <http://www.trainyourdog.com.ua/porady-kinologa/test-wiliama-kempbela-2/> [дата звернення 7.02.2023].
2. Українська асоціація грумерів "Сузір'я" (офіційна сторінка) URL: <https://suziria.ua/proekty> [дата звернення 30.06.2023].
3. Sue Gould. The Dog Groomer's Manual: A Definitive Guide to the Science, Practice and Art of Dog Grooming. The Crowood Press, 2014. 400 p.

УДК 636.084:636.74

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ХАРЧОВОГО РАЦІОНУ ВАГІТНИХ СУК ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОГО ВІДЛУЧЕННЯ ЩЕНЯТ В УМОВАХ РОЗПЛІДНИКА «DREAM FROM GROSS LIBENTAL» ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Ніколенко І.В., к. с.-г. н., доцент, e-mail: Nikolenko.Ihor.Volodymyrovych@ukr.net
Бобаригіна О.В., здобувач 2 курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
E-mail: oleksandrabobaryhina@gmail.com*

Одеський державний аграрний університет

Анотація. Собака це найкращий друг людини, а тому й годувати її потрібно відповідно, особливу увагу необхідно приділяти у період вагітності та при відлученні щенят. Раціон потрібно скласти з кормових інгредієнтів, які відповідають природі і смаку собаки. Корми необхідно включати в раціон у таких кількостях, при яких не спостерігалось б шкідливого впливу їх на здоров'я собак. Кормові продукти слід підбирати таким чином, щоб даний раціон сприятливо діяв на травлення у шлунково-кишковому тракті. Для якісного відлучення щенят та переходу їх на дорослі корми можливо впроваджувати зміну раціону, які вводяться у харчову складову вагітним сукам ще до народження щенят.

Ключові слова: корм, собака, вагітна сука, сухий промисловий корм, престаартер.

Постановка проблеми. Встановлено, що годування тварин у вагітний та лактуючий період на пряму впливає на склад, поживність та смакові якості молока, які у свою чергу впливають на відлучення щенят та їх перехід на основний раціон, який повинен бути запланований власником розплідника, але даний напрям різних типів та харчової складової кормів залишається мало вивченим у нашій державі. А тому, перехід щенят від материнського молока до змоги харчування кормом промислового або власного виробництва залишається актуальним питанням та потребує окремої великої уваги.

Матеріал та методика виконання досліджень. Метою досліджень було вивчення та удосконалення технології годівлі собак в умовах розплідника «DREAM FROM GROSS LIBENTAL» Овідіопольського району Одеської області, пмт. Великодолинське.

Матеріалом досліджень слугували дорослі (вагітні) собаки породи Бордер-коллі, які знаходились на утриманні та вирощуванні в умовах даного розплідника. Матеріалом для проведення досліджень було поголів'я дорослих собак у період вагітності, а саме Бордер-коллі по одній голові у групі, народжених у 2020 році.

Дослідження проводили шляхом вивчення ефективності різних методів годівлі, за загальноприйнятими у собаківництві методиками.

Об'єктом досліджень, щодо удосконалення технології підготовки до якісного підходу відтворення та вирощування слугували потомства даної породи, загальною кількістю 16 голів, з яких було сформовано дві дослідні групи кількістю по 8 щенят у кожній групі відповідно.

Тварини контрольної групи були отримані від вагітної самки, у якої не проходило корекції у годівлі її раціону враховуючи майбутнє відлучення щенят та їх переходу до повноцінного харчування. У собаки піддослідної групи та їх щенят проводилась перспективна зміна раціону у період її вагітності щодо майбутнього відлучення щенят.

З результатами зважувань були визначені абсолютний, середньодобовий та відносний приріст за загальноприйнятими формулами.

Зміни живої маси молодняку вивчали шляхом фіксації їх живої маси при народженні та послідуочим індивідуальним зважуванням у 1-й, 2-й та 3-й тиждень їх життя.

Результати досліджень. У розрахунково-дослідній роботі нами були проведені дослідження стосовно ваги при народженні та динаміці набору живої маси контрольної групи відносно піддослідної.

Загальна жива маса посліду у тварини першої контрольної групи становила 2,288 г, яка отримувала основний раціон без зміни раціону (корм Престартер) була нижчою відносно другої піддослідної групи жива маса, якої становила 2,317 г. Відповідно до цього можливо зробити висновок, що додавання до основного раціону вагітних сук на останніх тижнях вагітності має позитивний вплив щодо маси гнізда, яка була вищою у другій піддослідній групі відповідно на 1,26 %.

Дослідні розрахунки стосовно набирання живої маси цуценят, проводили згідно рекомендованих норм за допомогою медичних аксесуарів (рукавичок) та не частіше ніж один раз у тиждень.

Вихідні дані першої контрольної групи стосовно розвитку та набирання живої маси щенят вказують про те, що характеристика розвитку перебувала згідно стандартів норм щодо даної породи.

Друга піддослідна група мала аналогічне утримання у порівнянні з умовами існування контрольної групи. Згідно результату отриманих даних у другій піддослідній групі спостерігались дещо кращі показники розвитку стосовно набирання живої маси.

Згідно отриманих результатів дослідження можливо зробити висновок, що за загальним результатом розвиток щенят у перший, другий та третій тиждень життя був кращим, у порівнянні із тими, матір яких отримувала основний раціон (ОР) з додаванням корму для щенят під час відлучення (ОР + Престартер.)

Здатність споживання кормів на ранніх стадіях розвитку на пряму вказує на їх виповненість та підготовчу здатність (рефлекси) до споживання корму та існування в цілому. Проведені розрахунки досліджень вказують, що за цим напрямом щеняти, які були отриманні від сук до яких вводилось до основного раціону корм «Супер-преміум» класу «Престартер» у кількості 20% швидше звикають та мають більш якісний перехід за показниками до основного раціону у порівнянні з тваринами контрольної групи, які отримували основний раціон без додавання корму «Престартер» для відлучення щенят.

Економічна оцінка результатів досліджень. Враховуючи дані вихідних показників стосовно використання кормів показали, що вартість 1 кг корму у I – контрольній групі складала 288 грн, а кількість затраченого корму складала 9875 г, в той час, як дані показники у II – піддослідній групі становила вартість 1 кг – 304 грн, а кількість витраченого корму сягала 10117 г. Відповідно до даних показників загальні витрати стосовно грошового еквіваленту по I – контрольній групі становила - 2844,0 грн, а по II – піддослідній - 3075,5 грн.

Висновки.

Враховуючи дані вихідних показників стосовно використання кормів контрольної та піддослідної групи можливо зробити висновок, що додавання кормів класу «Престартер» до раціону вагітних сук на другому етапі вагітності веде до збільшення витрат стосовно економічного забезпечення, але дані показники не повинні мати суттєве значення, коли справа стосується розвитку щенят на ранніх стадіях та подальшому їх розвитку.

Відповідно до цього були проведені дослідження щодо зміни раціону вагітних сук, де загальна жива маса посліду у тварини першої контрольної групи становила 2,288 г, яка отримувала основний раціон без зміни раціону (корм Престартер) була нижчою відносно другої піддослідної групи жива маса, якої становила 2,317 г. Відповідно до цього можливо зробити висновок, що додавання до основного раціону вагітних сук на останніх тижнях вагітності має позитивний вплив щодо маси гнізда, яка була вищою у II - піддослідній групі відповідно на 1,26 %.

Згідно отриманих результатів дослідження стосовно динаміки розвитку живої маси цуценят, можливо зробити висновок, що за загальним результатом розвиток щенят у перший, другий та третій тиждень життя був кращим, у порівнянні із тими, матір яких отримувала основний раціон (ОР) з додаванням корму для щенят під час відлучення (ОР + Престартер).

Список використаних джерел

1. Кінологія: утримання та годівля собак: Навчальний посібник / В.А. Бурлака/ Під загальною редакцією д.с.-г.н., професора В.А. Бурлаки – Житомир: Видавництво «Волинь», 2004. 412 с.

2. Якісний аналіз сухих кормів для собак / М.В. Білан, О.Г. Гаврилiна, Є.Р. Коновий та ін. // Theoretical and Applied Veterinary Medicine. 2019. 7(4). С. 215–222. doi: 10.32819/2019.74038

3. Науково-практичні основи виробництва вологих комбiкормiв для домашнiх тварин / Єгоров Б.В., Бордун Т.В., Шарова А.І. // Зерновi продукти i комбiкорми. 2012. № 4 (48). С. 37 – 40.

УДК: 636.7.043.3:636.088

ДРЕСУРА СОБАК З ПОШУКУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБIВ

Павловський А., здобувач 2 курсу магістр, 204-ТВППТ
Найдiч О., к.в.наук, доцент. E-mail: olia_naidich@ukr.net
Ясько В., к.с-г. наук, доцент
Скрипка Г., к. вет. н., асистент

Одеський державний аграрний університет

Собаки давно відомі своїм нюхом і це зробило їх корисними в різних сферах використання. Собак – детекторів наркотиків навчають використовувати свій феноменальний нюх для знаходження заборонених речовин. Таких собак найчастіше використовують правоохоронні органи, для того щоб знайти наркотичні речовини, які перевозяться контрабандою або їх приховують [1].

Ключові слова: собака, наркотики, дресування.

Мета: Ознайомитися з правилами дресування собак з пошуку наркотичних засобів

Дресування собак для пошуку наркотиків - це складний і спеціалізований процес, який найкраще проводити під керівництвом досвідчених інструкторів. Ключ до успішного дресування собак – це міцний зв'язок між кінологом та собакою, та постійне напрацювання навичок [2]

Для дресування собак на пошук наркотиків першим крок є підбір собаки з правильним темпераментом. Такі собаки впевнені в будь яких ситуаціях та не звичних для них умовах.

Найкращий «детектор» наркотиків – це зацікавлений у пошуках пес, який не відчуває страху [3].

Кроки, які можуть бути включені в дресирування собаки для пошуку наркотиків:

1. Оцінка собаки. Визначення його характеристик, здібностей, вихідного рівня підпорядкування та активності.

2. Оволодіння основними командами. На початку навчання собака повинна володіти базовими командами таким як: "сидіти", "стояти", "лежати" і "фіксувати погляд", що полегшить контроль і взаємодію, для подальшого тренування.

3. Ігрові елементи. Використання ігрових елементів, де собаці буде пропонуватися гра з іграшками і заохочення у вигляді ласощів для стимулювання собаки. Це допомагає створити позитивний досвід і посилити зв'язок між запахами та задоволенням.

4. Запах наркотиків. Поступове знайомство собаки із запахом наркотиків. Це може починатися з надання собаці можливості понюхати предмети, на яких присутній запах, це може бути контейнер або інший об'єкт з характерним запахом. Вона повинна навчитися розпізнавати їх.

5. Навчання пошуку. Поступове навчання собаки шукати запах наркотиків у різних місцях, зокрема в автомобілях, контейнерах і сумках.

6. Поглиблення навичок. Поступове ускладнення завдань і тренувань, збільшення кількості запахів, зміна місця пошуку щоб вона навчилася успішно знаходити речовини в різних умовах.

7. Навчання на різних поверхнях. Собака повинна навчитися знаходити запахи не лише в приміщенні, але і на вулиці, в транспорті та інших умовах, де вона може стикатися з наркотиками.

8. Контроль поведінки. Підтримання високого рівня контролю над поведінкою собаки та його реакціями на навколишнє середовище.

9. Регулярна практика. Постійні тренування і практика, потрібні щоб затвердити навички та підтримати високий рівень професіоналізму [1]

Висновок: Отже, важливо пам'ятати, що для дресирування собаки для пошуку наркотиків потрібен досвід і знання в галузі роботи з тваринами, а також потрібно знаходитись поряд з собакою, щоб налагодити міцний зв'язок.

Список використаних джерел

1. Як навчають собаку для виявлення наркотиків? Види навчання, плюси і мінуси [Електронний ресурс]: Режим доступу <https://petkeen.com/how-is-a-drug-detection-dog-trained/>

2. Як навчають собак, які винюють наркотики, знаходити наркотики? [Електронний ресурс]: Режим доступу <https://www.3dk9detection.com/news/how-are-drug-sniffing-dogs-trained-to-find-narcotics>

3. Від початку до кінця: дресирування успішного собаки для виявлення наркотиків / Навчання тактичної поліції [Електронний ресурс]: Режим доступу <https://tacticalpolicek9training.com/how-to-train-a-drug-detection-dog/>

ПІДВИЩЕННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ У КОРІВ

*Поліщук Г., здобувач 2 курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
Науковий керівник: Слюсаренко І. док. філософії, асистент*

Одеський державний аграрний університет

Ключові слова: надій молока, вміст жиру, вміст білку, ембріональний період, сервіс період.

Актуальність теми: Постійне зменшення поголів'я, в тому числі дійних корів, високі ціни на кормові ресурси, застаріле обладнання, відсутність фінансової підтримки інвесторів та держави – все це призвело до того, що підприємства різних форм власності не можуть вирощувати корів, і призвело до відмови виробляти найважливішу сировину. Таких як молоко та яловичина.

Відповідно до останньої рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я, споживання молока та м'яса на душу населення є значно нижчим за встановлений стандарт (1,6 кг молока на людину) [1].

Поголів'я дійних корів у стаді в досліджувані роки залишався незмінним і становило 25 корів, а частка дійних корів у загальній структурі стада становила від 29,4 до 32,4 %. Частка корів першого, другого та третього отелення в складі стада становить від 5,58- до 6,49 %, а корів 4 і старше отелення становить від 11,78-12,98%.

Молочна продуктивність корів ферми зазнає суттєве зниження молочної продуктивності корів господарства у 2021 році. А саме річний надій на 1 корову зменшився на 10,35 %, як наслідок, кількість молочного жиру (на фоні зростання середнього вмісту жиру в молоці на 3,0 %) знизилася на 7,67 %, а кількість молочного білку, за умови стабільного вмісту білку в молоці (3,03 %) – на 10,32 %.

У 2022 році більшість зазначених проблем було виправлено, що призвело до значного поліпшення молочної продуктивності. Так річний надій на 1 корову зріс на 18,42 %, порівняно з результатами 2021 року, але менший на 6,20 %, ніж у 2020 році. Середній вміст жиру у молоці взагалі характеризувався загальною тенденцією підвищення, а у 2022 році він перевищив результати 2017 року на 2,62 % (0,10 %) і на 5,66 % результати 2020 року. Вміст білку в молоці у 2020–21 роках був на рівні 3,03 %, у 2022 році він збільшився на 2,97 % .

Отже, із 25 корів у 2020 році було осіменено 70 %, у 2021 – 80 %, а в 2022 – 96 %, Нажаль щорічно у стаді 2-5 корови залишаються незаплідненими і з

кожним роком їх кількість збільшується на 2 голови, що відображається на подовженні сервіс періоду.

Усі ремонтні телиці у господарстві осіменяються також природнім шляхом. Середній вік ремонтних телиць при першому осіменінні 465 днів (15 місяців) при досягненні живої маси 350–370кг. Частка запліднених телиць у 2020-21 роках становила 70 %, а у 2022 році вона зросла до 100 %. При цьому доля телиць осіменених у віці старше 18 місяців коливається в межах 20 – 30 %.

Період осіменіння великої рогатої худоби на фермі досить тривалий і коливається від 138 до 161 дня порівняно з рекомендованими 90 днями. На жаль, з кожним роком тривалість сервіс-періоду збільшується, і в 2021 році він склав 9 дні. У зв'язку з цим подовженням міжотельного періоду було збільшено з 420 до 443 днів. Середня тривалість сухостою для корів на фермі становить 69-82 дні.

Особливості й аналіз технології виробництва молока вивчали в умовах СТОВ «Роздільнянське» Роздільнянського району Одеської області.

Загальну характеристику господарства проводили на основі аналізу даних річних звітів про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств (форма № 50–сг), відомостей про стан тваринництва (форма № 24-сг) і звітів про площі та валові збори сільськогосподарських культур (форма № 29-сг) за 2020–2022 роки.

За результатами досліджень, видно, що загальна чисельність корів для розведення української червоної молочної породи на фермі «Роздільнянське» за роки обстеження коливалася від 77 до 85 голів. Поголів'я дійних корів залишалось стабільним – 25 голів. Видно, що робоче стадо на фермі складається переважно з першокласних тварин. Корови мають високу молочну продуктивність, перевищуючи вимоги стандарту породи по надою на 26,38-30,81%, 2,70-8,92% – в залежності від жирності молока. Збільшується від 37,26 до 95,97% від кількості молочного жиру та від 19,59 до 80,34% від кількості молочного білка. Годівля дійних корів збалансована за більшістю поживних речовин, макро- і мікроелементів, вітамінів. Умови утримання тварин відповідають основним санітарним нормам. Тривалість періоду внутрішньоутробного розвитку корови істотно не впливає на вміст жиру та білка в молоці, але існують відмінності між тваринами з коротким і довгим періодами внутрішньоутробного розвитку через різницю в продуктивності молока. Зміст ембріонального розвитку. Як нам показала економічна оцінка, що відбір корів з коротким ембріональним періодом підвищує молочну продуктивність і може отримати додаткову дотацію 6,23%.

Список використаних джерел

1. Підпала Т. В., Стріха Л. О., Ветушняк Т. Ю. Оцінка особливостей інтенсивної технології виробництва молока // Таврійський науковий вісник. Херсон, 2019. С. 196-204.81

ХАРЧОВА ПОВЕДІНКА, МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ВІДТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ КОРІВ ПРИ ЦІЛОРІЧНІЙ ОДНОТИПНІЙ ГОДІВЛІ

*Поляков О., здобувач 2 курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
Науковий керівник: Ясько В. к.с-г. наук, доцент,
valentinayasko2207@gmail.com*

Одеський державний аграрний університет

Встановлено можливість отримання високих та стабільних надоїв протягом року без використання зелених кормів у літній період. Вивчено харчову поведінку корів, молочну продуктивність по місяцях календарного року, місяцям та фазам лактації при отеленнях у різні сезони року. Визначено відтворювальну здатність корів залежно від сезону отелення, визначено фізіолого-біохімічний статус корів у зимовий та літні періоди року.

Ключові слова: однотипна годівля, харчова поведінка, відпочинок, лактація

Вступ. Застосування прогресивної системи годівлі корів дозволяє уникнути зміни способу утримання та типу раціонів у пасовищний період, отримувати рівномірно протягом року високі надої:

Огляд літературних даних за результатами етологічних досліджень показує, що при різних способах утримання тварини не однаково реагують на харчову поведінку. Знання цих особливостей дозволяє розробляти оптимальний режим годівлі та відпочинку тварин. Особливо це стосується безприв'язно-боксового способу утримання та цілорічного однотипного типу годівлі корів [1,2].

Метою наших досліджень було дати комплексну оцінку нової системи годівлі корів, що застосовується в високопродуктивному молочному скотарстві.

Методи дослідження: аналіз навчального матеріалу на цю тему: систематизація та узагальнення теоретичного матеріалу, спостереження.

Результати досліджень. На півдні України молочні корови знаходяться на стійловому утриманні зі збереженням традиційної системи годівлі: влітку – корми зеленого конвеєра, взимку – консервовані грубі та соковиті корми. Однак ця система має суттєві недоліки і певною мірою стає гальмом у розвитку тваринництва.

До основних недоліків традиційної системи годівлі відносяться: залежність від погодних умов, труднощі забезпечення зеленою масою великих ферм, нерідкі випадки утворення «вікон» у зеленому конвеєрі, скошування зеленої маси в ранні або пізні фази розвитку, коли врожай повністю

сформувався; часта зміна раціонів, особливо в ненастінні дні, нестабільність співвідношення бобових та злакових культур, що нерідко призводить до порушення процесів травлення, зниження продуктивності тварин та недобору поживних речовин із одиниці площі до 30 %.

Внаслідок господарства змушені нацьковувати великі площі кормових угідь, що значно скорочує ресурси заготівлі кормів на стійловий період.

Нами проаналізовано та визначено середню продуктивність всього поголів'я корів на комплексі за кожний календарний місяць та сезон року.

Отримані дані показали, що при цілорічному стійловому утриманні і однотипній годівлі суттєвих змін надоїв по місяцях року не зазначено (табл. 1).

**Таблиця 1. Молочна продуктивність корів, кг
(в середньому на 1 фуражну корову)**

Місяці	рік		Середнє за два роки
	2021	2022	
Січень	561	569	565
Лютий	492	571	532
Березень	550	531	541
Квітень	584	538	561
Травень	614	538	576
Червень	601	562	582
Липень	614	587	601
Серпень	621	614	618
Вересень	628	586	607
Жовтень	582	601	592
Листопад	512	589	551
Грудень	526	557	542
Середнє за місяць	573,80 ± 52,20	570,30 ± 35,70	572,0 ± 38,20
За рік разом	6885	6843	6864

З наведених, у таблиці 1 даних видно, що надій молока натуральної жирності на корову по комплексу становив, кг: у 2021 р. - 6885, у 2022 р. – 6843, у середньому за 2 роки – 6864, тобто практично був однаковий.

У середньому у 2021 році на місяць надоївали 573,8 кг, у 2022 році - 570,3 кг, а середній удій за 2 роки – 572,0 кг. Відхилення щодо окремих місяців у більшу чи меншу сторону перебували у межах 7-8%.

Наочно видно, що при однотипній системі годівлі надій молока на комплексі характеризується стабільністю і за роками та місяцями. Цьому сприяло дві обставини: перша - при цілорічних отеленнях у кожного календарного місяця знаходилися корови на всіх стадіях лактації (у розпалі лактації, в середині і в завершальній - третій фазі), тому надої зрівнювалися; подруге - тварини споживали в літні місяці року ті ж корми, що й у зимово-стійловий період, тобто тип годівлі не змінювався, як це буває при стійлово-пасовищному утриманні, що й забезпечувало сталість у кількості та співвідношенні споживаних поживних речовин.

Висновок: Однотипна система годівлі корів при цілорічних отелях забезпечує рівномірне отримання молочної продукції протягом календарного року. Надой корів за місяцями та сезонами року різняться незначно: за зимовий період надій становив 23,9% від річного, весняний - 24,5, літній - 26,1, осінній – 25,5%. Відхилення за окремими місяцями у більшу або меншу сторону перебували у межах 7 - 8%. Добові надой молока базової жирності практично ідентичні: у зимовий період - 21,3 кг, весняний - 20,0, літній - 21,5, осінній - 21,9, середній за рік - 21,1 кг. Різниця між мінімальними та максимальними добовими удоями не перевищувала 1,9 кг.

Список використаних джерел

1. Козмірук Л.В. Поведінка молодняка ВРХ // Тваринництво України. № 3. 2005. С.9-11.
2. Oldenbrock, I.K. Feed intake and energy utilization in dairy cows of different breeds, 1988. P. 115.

УДК:636.371.06.41

ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ ТА РОЗВИТКУ F₂ МОЛОДНЯКА ОВЕЦЬ ЦИГАЙСЬКОЇ ПОРОДИ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ

*Рудик А., здобувач 2 курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
Науковий керівник: Слюсаренко І., док. філософії, асистент*

Одеський державний аграрний університет

Ключові слова: жива маса, екстер'єрні показники, технологія годівлі, відтворення, утримання, передзабійна маса, вихід туші.

Актуальність теми. Зараз важливо підтримувати та вдосконалювати генетичний потенціал вітчизняних порід тварин і розумно використовувати найкращі генофонди світової селекції. Не менш важливою для стабілізації розвитку тваринницької галузі під час переходу до ринку є державна підтримка галузі, така як національні доручення на ягнят, субсидії на закупівельну ціну ягнят і закупівлю ремонтного молодняка. Кількість вівцематок у стаді збільшувалася на 10% кожного досліджуваного року. Чисельність овець у стаді залишилася на рівні 20 голів, а частка кіз у загальному складі стада коливалася від 13,8 до 16,2 %. Питома вага учнів 1, 2 та 3 класів у складі становить 13,9-16,4%, а для 4 класів і вище 32,2-41,6%. Звертаємо увагу, що фактична чисельність та питома частка тварин вище IV у стаді щорічно зростає (10 голів або 12,5-24,0%). Це може свідчити про те, що кількість вівцематок на фермі

збільшується і менше вівцематок вбивають. Щодо вікового діапазону баранів-плідників, то слід зазначити, що чисельність баранів у господарстві не змінювалася між досліджуваними роками. Лише 20 відібраних цього року дитинчат залишать для ремонту та поповнення стада, а решту заріжуть і продадуть на м'ясо після відлучення.

Звідси видно, що існують певні відмінності в плодючості вівцематок цигайської породи в залежності від породи баранів, з якими їх спаровують. Таким чином, кількість овець, які дали близнюків, при спаровуванні з баранами Merino Landshaf була на 15 голів або на 37,6% більшою, ніж при спаровуванні з баранами Hisar, а кількість овець на одного барана становила 5 голів або зменшилася на 38,5%.

У двомісячному віці кількість ягнят і яків, отриманих від баранів породи Гісар, на перевищувала відповідну кількість ягнят і яків, отриманих від баранів породи Мериноландшав. Ця перевага становить 4,17 кг або 12,8% для одноциліндрового і 4,43 кг або 17,7% для двоциліндрового. У середньому перевага одинарних баксів над парними становила 4,3 кг, або 15%. фітофторози, отримані від баранів породи Гісар, також перевершували тварин того ж віку, отриманих від баранів породи Меринос Ландшаф. Ця перевага становила 9,0 кг або 40,6% для одинаків і 4,26 кг або 18% для двійні. У середньому жива маса яків (потомство гісарських баранів) була на 6,13 кг або на 30,0 % більша порівняно з потомством мериносово-ландшавських баранів (яків). Коефіцієнт варіації живої маси був на низькому рівні як для баранів, так і для баранів, незалежно від породи батька, коливаючись у приплоді гісарських баранів від 3,0 до 10,7%, у приплоду – від 8,5 до 16,9%. Потомство баранів обох порід демонструє чіткий статевий диморфізм живої маси залежно від типу народження. Ягнята, народжені як одиночки, мали вищу живу вагу, ніж ягнята, народжені як близнюки. У приплоді баранів породи Гісар перевага живої маси становила у баранів 6,18 кг або 23,5 %, у яків — 6,07 кг або 25,5 %.

М'ясна продуктивність характеризується не тільки кількістю живої маси, а й інтенсивністю її росту, виміряною приростом живої маси. Приріст живої маси (абсолютний і середній за добу) від народження до відлучення протягом 4 місяців.

Барани (Цигай × Гісарський) мали кращий розвиток м'ясної якості, ніж їхні побратими з баранів породи Мериноландшаф.

За передзабійною живою масою ця перевага становила 4,69 кг або 22,9%, за парною масою туші 3,85 кг або 30,8%, забійною масою 4,0 кг або 31%. Що стосується забійного виходу, то потомство баранів лінії Гісар також мало перевагу, досягнувши абсолютного відсотка 4,07 відсотка та відносного відсотка 7,5 %. Якість забою тварин визначається не тільки забійним виходом, але і співвідношенням м'яса і кісток у туші.

У тушах баранів, отриманих від гісарських баранів, маса м'якоті становила 3,7 кг, або більше 46%, що є статистично недопустимим. Загалом усі показники морфологічного складу туші були більшими в припліді баранів типу Гісар, але статистично значущими були лише параметри парної маси туші, виходу м'якоті та маси сухожилля, а 3,85 кг або 31 % та 0,065 кг або 34,5 %. вихід пульпи 6,95% абсолютний або 11,6% відносний. За рештою показників статистично мало ймовірно перевагу також було виявлено в потомстві гісарських баранів. З точки зору вмісту кісток у туші, потомство баранів Nisar мало перевагу на 0,45 кг (12,7%) перед баранами Merino Landshaf, але абсолютний недолік у 3,65 або 14,14 відсоткових пунктів щодо ваги туші. Я був там. Відносний процентний вміст Для оцінки м'ясної продуктивності та якості м'яса важливе значення має також співвідношення м'язової тканини і кісткової тканини в туші тварини, визначене показником якості м'яса. Приплід баранини Nisar мав на 0,70 вищий коефіцієнт якості м'яса – 29,7

Особливості й аналіз технології виробництва баранини вивчали в умовах СТОВ «Роздільнянське» Роздільнянського району Одеської області.

Загальну характеристику господарства проводили на основі аналізу даних річних звітів про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств (форма № 50–сг), відомостей про стан тваринництва (форма № 24–сг) і звітів про площі та валові збори сільськогосподарських культур (форма № 29–сг) за 2020–2022 роки.

За результатом досліджуваних років загальне поголів'я дрібної рогатої худоби у СТОВ «Роздільнянське» коливалося в межах 124-144 гол. Поголів'я вівцематок було в межах 100-120 голів. Вівцематки господарства у більшості представлено тваринами першого класу. Годівля овець проводиться згідно раціонів, які збалансовані за більшістю поживних речовин, макро- та мікроелементами і вітамінами. Умови утримання тварин відповідають основним зоогігієнічним нормативам.

Отже, встановлено, що потомство баранів досліджуваних порід при народженні мали живу масу в межах $3,84 \pm 0,76$ - $4,10 \pm 0,099$ кг, а в 4-міс.віці – $32,13 \pm 1,523$ - $36,50 \pm 1,474$ кг. Видно, що високий середньодобовий приріст мали ягнята за період росту від народження до 4-міс. віку, який становив відповідно $278,49 \pm 21,883$ - $315,44 \pm 15,050$.

А результати економічної оцінки свідчать, що при використанні баранів-плідників гісарської породи для парування з вівцематками цигайської породи в 4 місячному віці дає на одну голову більше на 84,6% прибітку, а ніж потомство баранів плідників породи меріноландшаф.

Список використаних джерел

1. Розведення сільськогосподарських тварин з основами спеціальної зоотехнії / Т.В. Засуха, М.В. Зубець, Й.З. Сірацький [та ін.]. К.: Аграрна наука, 1999. – 512с.

УДК: 636.4.085.55

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕМІКСУ «МАХСАРЕ» У РАЦІОНАХ ВІДГОДІВЕЛЬНОГО МОЛОДНЯКУ СВИНЕЙ

*Савинська А., здобувач 2 курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
Науковий керівник: Кірович Н., к. с.-г. н., доцент*

Одеський державний аграрний університет

Постановка проблеми. Задля виведення українського свинарства на світовий рівень необхідно докорінно покращити систему розведення та племінної роботи у галузі, чітко поєднати роботу товарних і племінних господарств, зміцнити кормову базу, а також застосовувати сучасні науково обґрунтовані технології кормовиробництва і впроваджувати найновіші технології і наукові досягнення генетики, селекції, годівлі у промислове виробництво [1].

Відгодівля свиней є однією із вирішальних операцій виробництва м'ясної продукції. У значній ступені саме від відгодівлі залежить рівень виробництва та ефективність галузі свинарства. Для успішної відгодівлі має значення не лише порода та тип свиней, а й рівень годівлі й умови утримання [2]. Загально відомий той факт, що при виробництві свинини саме на годівлю припадає близько 60–70 % усіх виробничих витрат, а в період відгодівлі споживається тваринами найбільша кількість кормів. Тобто застосування повноцінної годівлі та стимулюючих факторів, дозволить значно поліпшити продуктивність свиней на відгодівлі та здешевити таким чином продукцію свинарства.

Мета роботи – визначення впливу преміксу «Махсарє» на відгодівельні якості молодняку свиней в умовах ДП «Експериментальна база «Дачна» СГП–НЦН Одеського району Одеської області

Матеріал та методи досліджень. Для встановлення ефективності використання преміксу Махсарє у раціонах відгодівельного молодняку свиней було відібрано за принципом пар-аналогів 50 голів підсвинків. Із них сформовано 2 групи по 25 голів у кожній. При відгодівлі молодняку I контрольної групи застосовували раціони годівлі, які зазвичай використовують у господарстві. Щодо молодняку II дослідної групи, то при їх годівлі до господарських раціонів включали премікс Махсарє у кількості 2,5 % від маси комбікорму.

Відгодівельні якості піддослідних підсвинків як контрольної, так і дослідної груп оцінювали за результатами зважування при постановці на

відгодівлю, при їх знятті з відгодівлі, за середньодобовими приростами їх живої маси протягом усього періоду відгодівлі, за віком досягнення живої маси 100 кг, а також за витратами кормів на 1 кг приросту живої маси.

Результати досліджень. У господарстві м'ясну відгодівлю молодняку свиней організують у два періоди: перший (підготовчий) – до 4,5–5 місяців, другий (заклучний) – до 6–6,5 місяців. Годують підсвинків кормосумішами.

До складу кормосуміші на початковому періоді відгодівлі входять дерть пшенична (35,0 % за масою), ячмінна (30,0 %), горохова (12,7 %), кукурудзяна (10,0 %), макуха соняшникова (10,0 %), сіль кухонна (0,5 %), монокальцій фосфат (0,5 %) та крейда кормова (1,3 %). У кормосуміші, що використовували при годівлі молодняка I контрольної групи у перший період відгодівлі, спостерігається значна нестача лізину (всього 80,43 % від норми годівлі) і перевищення норми обмінної енергії та енергетичних кормових одиниць на 15,18 % та 15,50 %.

До складу раціонів I контрольної групи на заклучному періоді також входили ті ж корми, але у дещо інших пропорціях, а саме дерті пшеничної було 25,0 % за масою, ячмінної – 35,0 %, кукурудзяної – 20,0 %, горохової – 10,0 %, макухи соняшникової – 8,2 %, солі кухонної – 0,5 % та крейда кормова – 1,3 %. Такі зміни зумовлені як біологічними особливостями свиней (менш чутливі до нестачі білка на заклучній фазі відгодівлі), так і економічними потребами (висока вартість кормів білкової групи). У цій кормосуміші, також спостерігається нестача лізину (85,50 % від норми), перевищення обмінної енергії (116,25 % від норми) та ЕКО (115,86 %), що у свою чергу призводить до перевищення енергетичної поживності сухої речовини кормосуміші, витрат корму, зниження рівня перетравного протеїну на 1 ЕКО та низький вміст лізину в сирому протеїні. Виключення зі складу кормосуміші монокальцій фосфату викликало порушення кальцієво-фосфорного відношення у бік підвищення частки Ca (1,27 : 1).

Для годівлі підсвинків II дослідної групи за основу були взяті ті ж кормосуміші, але при включенні преміксів Махсаге Стартер/Гроуер (перший період) та Махсаге Фінішер (другий період) у кількості 2,5 % від маси концентратів було знижено у раціоні початкового періоду відгодівлі кількість дерті горохової до 12,0 % від загальної маси кормів, а на заклучному – дерті ячмінної до 32,0 %. Завдяки включенню зазначених преміксів до кормосумішей були усунені їх основні недоліки: вміст лізину в сирому протеїні раціону початкового періоду відгодівлі дослідної групи склав – 4,57% при нормі 4,38% а в раціоні заклучного – 4,94 % при нормі 4,0 %.

Крім того складу преміксів Махсаге включений кальцій і фосфор, завдяки цьому потреба включення до складу кормосумішей дослідної групи монокальційфосфату і крейди кормової відпала, але кальцієво-фосфорне співвідношення було на належному рівні: початковий період відгодівлі – 1,19 : 1 за норми 1,17 : 1; заклучний – 1,19 : 1 за норми 1,20 : 1. До того ж підсвинки II дослідної групи разом із преміксами отримали значну кількість мінеральних

елементів, вітамінів, 3-фітазу та антиоксидант завдяки чому покращили метаболічні процеси свого організму.

Чи зреагували піддослідні тварини на такі зміни у раціонах представлено в таблиці 1.

Аналіз отриманих результатів засвідчує значну перевагу тварин II (дослідної) групи: середньодобові прирости їх живої маси за весь період відгодівлі були в межах 723,60 г, тобто на 120,48 г (19,98%) перевищували середньодобові прирости тварин I (контрольної) групи. Це дало їм можливість на 19,32 днів (9,38%) раніше набрати живу масу 100 кг із меншими на 16,52% (0,74 ц корм.од.) витратами кормів на 1ц приросту.

Таблиця 1. Скоростиглість і відгодівельні якості піддослідних тварин

Показники	Групи	
	I (контрольна)	II (дослідна)
Поставлено на відгодівлю, голів	25	25
Жива маса при постановці на відгодівлю, кг	30,01±0,39	30,01±0,26
Середньодобовий приріст за період відгодівлі, г	603,12±4,73	723,60±5,18
Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	206,06±1,03	186,74±0,66
Витрати кормів на 1 ц приросту живої маси, ц корм. од.	4,48	3,74

Висновки

4. Годівля відгодівельного молодняку свиней у ДП «Експериментальна база «Дачна» СГП–НЦН проводиться відповідно до раціонів, які збалансовані за більшістю поживних речовин і макроелементів, однак мають значну нестачу лізину (14,50–19,57 %).

5. Включення до складу кормосумішей преміксів Махсаре Стартер/Гроуер та Махсаре Фінішер дозволяє усунути основні недоліки господарських раціонів, а саме підвищити вміст лізину у сирому протеїні до 4,57–4,94 % та суттєво покращити мінерально-вітамінне живлення молодняку свиней на відгодівлі.

6. Підсвинки II (дослідної) групи, які у складі кормосуміші отримували премікс Махсаре володіли вищими середньодобовими приростами живої маси за період відгодівлі (на 19,98 %), меншими витратами кормів на 1 ц приросту живої маси (на 16,52 %) та раніше (на 9,38 %) досягали живої маси 100 кг порівняно з ровесниками контрольної групи.

Список використаних джерел

1. Волощук В. М., Жукорський О.М., Баньковська І. Б., Семенов С. О. Оцінка, прогнозування та виробництво якісної продукції свинарства : монографія. К. : Аграрна наука, 2020. 169 с.

2. Вплив кормових добавок та комбікормів на продуктивність та якість м'яса у свиней: Монографія / Р.А. Чудак, Ю. М. Побережець, В. М. Ушаков, Я. І. Бабков. Видавець ФОП Рогальська І.О., 2021. 202 с

УДК 636.082

РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОГО МОЛОКА В УМОВАХ ТОВ «ОРІОН МОЛОКО» ЛУБЕНСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Стефанюк А., здобувач 2 курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
Науковий керівник: Сусол Р., доктор с.-г. наук, професор*

Одеський державний аграрний університет

Сучасні споживачі, що мають підвищений рівень прибутків або додатково дбають про своє здоров'я, все частіше обирають продукти органічного землеробства. Зазначена тенденція чітко простежується останнім часом у розвинутих країнах світу. Ці зміни до підвищення попиту на органічну продукцію в основному продиктовані переконанням, що на органічних фермах не використовують пестициди та антибіотики, а тваринам забезпечуються кращі умови утримання. Вивчення актуальних питань, що пов'язані з порівнянням органічної та традиційної систем утримання молочної худоби з точки зору оцінки благополуччя, вибору порід та якості продукції доводить, що корови, які утримуються за застосування технології органічної виробництва, зазвичай мають кращий добробут порівняно з традиційним розведенням. Однак варто пам'ятати та розуміти, що традиційні ферми також можуть забезпечити кращий добробут тварин, наприклад, завдяки використанню пасовищного утримання, яке є добровільним та бажаним у традиційному сільському господарстві, але обов'язковим в органічному тваринництві [1-5].

Мета роботи – розробити перспективну технологію виробництва органічного молока в умовах ТОВ «ОРІОН МОЛОКО» Лубенського району Полтавської області.

Для досягнення даної мети перед мною як здобувачем вищої освіти поставлені завдання наступного типу в межах виконання цієї кваліфікаційної роботи:

- вивчити загальну характеристику голштинської породи, розведенням якої займалися в умовах ТОВ «ОРІОН МОЛОКО»;
- проаналізувати досягнуті показники продуктивності молочного скотарства;
- вивчити фактичні показники відтворення стада;
- пропрацювати фактичні умови утримання та годівлі молочного стада;

- розробити стратегію впровадження технології виробництва органічного молока в умовах ТОВ «Оріон Молоко»;
- зрозуміти загальні характеристики порід, розведенням яких варто займатися в умовах ТОВ «ОРИОН МОЛОКО» за впровадження технології виробництва органічного молока;
- вивчити умови годівлі та утримання худоби в умовах ТОВ «ОРИОН МОЛОКО» за впровадження технології виробництва органічного молока
- визначити економічну ефективність рекомендованої технології виробництва органічного молока;
- розробити органічну технологію переробки молочної сировини;
- надати висновки і пропозиції виробництву.

Матеріал та методика виконання роботи. Збір фактичного матеріалу для досягнення поставлених завдань у межах моєї кваліфікаційної роботи відбувався в умовах ТОВ «ОРИОН МОЛОКО» Лубенського району Полтавської області під час безпосередньої роботи на посаді обліковця-лаборанта молочно-товарної ферми даного господарства.

За загальноприйнятими у молочному скотарстві методиками [6] та за фактичними даними бухгалтерського обліку ТОВ «ОРИОН МОЛОКО» розраховано планову економічну ефективність результатів розробки та впровадження технології виробництва молока на органічних принципах виробництва.

Результати власних досліджень. В умовах ТОВ «ОРИОН МОЛОКО» протягом останніх 10 років відносно успішно займалися розведенням голштинської породи за традиційної інтенсивної технології виробництва молока.

Аналіз досягнутих показників продуктивності молочного стада показав, що середня продуктивність по стаду сягала біля 6500 кг молока/ фуражну корову при вмісті в молоці жиру 3,7 % та білку – 3,0 %.

Аналіз фактичних показників відтворення стада довів, що, нажаль, більшість корів та телиць не запліднювалися після першого осіменіння, тобто тварини перегулювали і запліднювалися з 2-5 разу, що обумовлено певними порушеннями щодо проведення щеплення корів, тому середня тривалість сервіс-періоду по стаду перевищувала 120 днів, а міжотельного – 405 дні і більше.

Фактичні умови утримання та годівлі молочного стада забезпечували виявлення рівня продуктивності на рівні 6500 кг молока на фуражну корову, що значно нижче генетичного потенціалу голштинської породи та пояснюється «застарілими елементами технології»: прив'язна система утримання, накопичення умовно-патогенної та патогенної мікрофлори в приміщеннях, порушення в технології годівлі, тощо.

Розробка стратегії впровадження технології виробництва органічного молока в умовах ТОВ «Оріон Молоко» передбачає в першу чергу ухвалення адміністративного рішення щодо впровадження подальшого розвитку галузі тваринництва в умовах даного господарства та дотримання усіх вимог органічного законодавства.

Найбільш перспективною породою, на нашу думку, є джерсейська порода, розведенням якої варто займатися в умовах ТОВ «Оріон Молоко» за впровадження технології виробництва органічного молока, оскільки це невибагливі тварини невеликого розміру з відмінною конверсією корму у молоко, добре використовують пасовища, виробляють молоко підвищеної якості, має ніжно-щільну конституцію та відзначається низькими витратами сухої речовини раціону на одиницю продукції (рис. 1).

Рис. 1. Корови джерсейської породи.

Умови годівлі та утримання худоби в умовах ТОВ «ОРИОН МОЛОКО» за впровадження технології виробництва органічного молока передбачатимуть у літній період використання випасу як того вимагає технологія органічного виробництва та використання простих інгредієнтів, що будуть вирощені на власній землі, яка пройде сертифікацію з органічного виробництва (кукурудза, пшениця, ячмінь). Варто зауважити, що соняшниковий шрот на перших етапах виробництва буде закуплятися, а в майбутньому соняшник з органічного насіння буде вирощуватися на власних органічних землях з подальшою переробкою на власній сертифікованій олійниці.

Висновки

Розрахунки потреби у поголів'ї, приміщеннях, земельних ресурсах та інвестиціях у органічну ферму довели, що загальні витрати (потреба у інвестиціях) складають 30,92 млн грн, з яких 8,0 млн грн на закупівлю 200 голів нетелів джерсейської породи, закупівля 3 доїльних роботів (1 робот обслуговує до 70 голів) – 11,07 млн грн, витрати на реконструкцію приміщень (6460 грн/ м²)

– 12,92 млн грн, витрати на переробний завод молока (асортимент продукції: молоко свіже слабопастеризоване, тверді сири, йогурт, кефір, сметана) – 10,0 млн грн.

Проведені нами попередні розрахунки доводять, що окупність вкладених інвестицій у перспективну технологію виробництва органічного молока складає 11,8 місяців або біля 1 року, що є цілком реальним, проте за умови виконання низки умов, найбільш важливою з яких є реалізація широкого асортименту готової продукції в перерахунку на молоко по 60,0 грн/л.

Розробка сучасної органічної технології переробки молочної сировини – це цілий комплекс заходів, який включає в себе кілька основних етапів, тому міні-завод у перспективі складатиметься з необхідних виробничих зон: приймальне відділення, цех кисломолочних продуктів, цех твердих та м'яких сирів, склад готової продукції та упаковки.

Пропозиції виробництву

Задля впровадження сучасної перспективної технології виробництва і переробки органічного молока як показали розрахунки потреби у поголів'ї, приміщеннях, земельних ресурсах та інвестиціях у органічну ферму потреба у інвестиціях складає 30,92 млн грн, втілення у життя яких потребує отримання міжнародного гранту.

Список використаних джерел

1. Organic Milk Production and Dairy Farming Constraints and Prospects under the Laws of the European Union / Grzegorz Grodkowski, Marcin Gołębiewski, Jan Slosarz, Kinga Grodkowska, Piotr Kostusiak, Tomasz Sakowski, Kamila Puppel. *Animals* 2023, 13(9), 1457. URL: <https://doi.org/10.3390/ani13091457> (Date of application: 29.11.2023).
2. Шкурко Т. П. Органічне землеробство за розвинутого тваринництва. *Вісник аграрної науки*. 2017. №1. С. 24–28.
3. Кіреєва Е. А. Пріоритети розвитку аграрного сектора економіки України: органічна продукція та її сертифікація. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 196–201.
4. Литвинов А. І. Органічна продукція: проблеми ринку і перспективи для виробників. *Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки*. 2017. № 1. С. 78–89.
5. Присяжнюк Н.М., Слободенюк О.І., Свиноус Н.І. Інноваційні підходи виробництва органічного молока в Україні в контексті продовольчого забезпечення населення України. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 76. 2022. С. 117-122. http://bses.in.ua/journals/2022/76_2022/18.pdf
6. Методологія та організація наукових досліджень у тваринництві / за ред. І. І. Ібатуліна і О. М. Жукорського: посібник. К., 2017. 328 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ДОБОРУ І ТАКТИКИ ПІДГОТОВКИ СОБАК ДЛЯ ЇХНЬОГО ПОДАЛЬШОГО ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ В ОХОРОНІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

*Феденко І., здобувач 2 курсу, магістр, спеціальність 204-ТВППТ
Науковий керівник: Сусол Р., доктор с.-г. наук, професор*

Одеський державний аграрний університет

Метою дипломної роботи було вивчення підбору собак для дресирування з урахуванням екстер'єру, технології підготовки пошукових собак у Державній Прикордонній службі України. Як предмет для вивчення ми взяли навички захисту, що засновані на ігровому методі дресирування (інстинкт здобичі) і порівняли з методом, який використовує активно-оборонну реакцію (агресію) поведінки.

При проведенні досліджень були поставлені такі задачі:

- провести підбір собак за породою, екстер'єром і конституцією для курсу дресирування;
- вивчити умови утримання й годівлі службових собак;
- визначити вплив розвитку різних базових інстинктів поведінки у собаки на вироблення певних навичок захисту;
- проаналізувати вплив статі й певних характеристик вищої нервової діяльності на ступінь дресирування собак за захисними якостями;
- встановити показники тестування молодих собак, що відбирають для пошукової й захисної служби;
- визначити найбільш афективну технологію підготовки пошукових собак за навичками захисту в даному навчальному підрозділі.
- дати економічну оцінку проведеним дослідженням.

Матеріал та методика досліджень. Науково-виробничі дослідження були проведені у виробничих умовах школи службового собаківництва Прикордонних військ України.

Об'єктом досліджень були собаки породи німецька вівчарка, що проходили курс дресирування по пошуковій службі. Методом пар аналогів було відібрано 2-і групи тварин по 10 голів у кожній (табл. 1).

Заняття проводилися 6 разів у тиждень у середньому по 4 години щодня. Утримувалися собаки весь період навчання у вольєрах.

Перед початком курсу дресирування всі собаки були протестовані на придатність до навчання по захисту по певних типологічних властивостях вищої нервової діяльності. Кожна тварина оцінювалася за 4 показникам:

- ступінь прояву рефлексу прагнення до здобичі (спонукований зразок на «вудці»);
- апортування (реакція на кинутий апортувальний предмет);

- відношення до пострілу;
- реакція на атакуючу людину.

Таблиця 1. Схеми проведення досліджень

Групи	Кількість собак					Тестування, оцінювані фактори	Курс дресування		Випробування, оцінювані навички
	Всього, гол	з них					кількість навчальних тижнів	базовий інстинкт	
		кобелів	сук	вирощених на розпліднику	закуплених				
Контрольна	10	6	4	5	5	4	17	Агресія	6
Дослідна	10	6	4	5	5	4	17	Здобич	6

Кожен показник оцінювався по п'ятибальній шкалі й виводився загальний бал за підсумками тестування.

Дресування собак по захисту в контрольній і дослідній групах проводилося згідно методик затверджених у Прикордонних військах України.

Ступінь дресуємості собак оцінювалася в умовних одиницях по п'ятибальній системі за загальноприйнятими у кінології методиками [2-5]

Наприкінці курсу дресування проводилися випробування тварин з метою визначення їхньої придатності до службового використання. Захисні якості собаки оцінювалися за рівнем вироблення 6 основних навичок відповідно до вимог кваліфікаційного рівня пошукової собаки (Наказ № 742).

Біометрична обробка отриманих даних велася методом варіаційної статистики за методикою Сергія Крамаренко та ін [1]. з використанням програмного забезпечення фірми «Microsoft Excel 2013».

Аналізуючи результати досліджень, проведених у школі службового собаківництва Держприкордонслужби України можна зробити наступні висновки:

1. Службові собаки, що навчаються навичкам захисту ігровим методом через інстинкт здобичі менше піддані стресовим факторам навчального процесу, легше піддаються дресуванню й швидше виробляють необхідні умовні рефлекси в порівнянні із тваринами, які навчалися методом агресії.

2. Собаки дослідної групи наприкінці курсу дресування демонструють кращу роботу з навичок захисту (4,18 бали). При цьому, у порівнянні з контрольними тваринами, вони показують більше сильну й глибоку хватку (4,4 бали), а також вірогідно більше керовані і їхнє поведіння піддається кращому контролю з боку дресувальника.

3. Кобелі й суки рівною мірою придатні для дресирування по навичках захисту.

4. Показник тестування при доборі на придатність до дресирування по навичках захисту має позитивну кореляцію $r = 0,58$ з результатами випробувань собак після закінчення курсу навчання.

5. Тестування тварин для навчання методом здобичі має більше важливе значення в порівнянні з добором собак у групу, де за основу взята агресивна поведінка.

6. При доборі тварин для дресирування по навичках захисту ігровим методом одним з визначальних факторів успішного навчання є вроджене прагнення собаки до захоплення здобичі ($r = 0,76$) і бажання апортувати предмет ($r = 0,72$).

Пропозиції виробництву

1. При підготовці собак для пошукової служби по навичках захисту в Прикордонних військах України рекомендувати методику дресирування, засновану на ігровому методі навчання через інстинкт здобичі.

2. При доборі собак на придатність до дресирування за даною методикою обов'язково проводити тестування з комплексу типологічних ознак поведінки, з огляду на прагнення собаки до здобичі та апортування.

Список використаних джерел

1. Аналіз біометричних даних у розведенні та селекції тварин : навчальний посібник / С. С. Крамаренко, С. І. Луговий, А. В. Лихач, С. С. Крамаренко. Миколаїв: МНАУ, 2019. 211 с.

2. Ільчинський Д.В. Підготовка фахівців-кінологів та службових собак у кінологічних підрозділах Сухопутних військ Франції. Харків: 1998. 14 с.

3. Мазовер А.П. Племінна справа в службовому собаківництві. Д.: ВАП, 1994. 206 с.

4. Наставляння по службі собак і слідознавству в Прикордонних військах України: Офіційне видання. Хмельницький: Видання інституту ПВУ, 1994. 99 с.

5. Організаційно-методичні вказівки щодо підготовки й застосування спеціалістів-кінологів і службових собак в охороні державного кордону України: Наказ Держкомітету в справах охорони державного кордону України №389. К.: 1994. 35 с.

6. Основи зоопсихології, етології та вищої нервової діяльності собаки: Навчальний посібник. Хмельницький: Видавництво НАПВУ, 2000. 302 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІОТЕХНОЛОГІЙ ТА АКВАКУЛЬТУРИ

Наукове видання

**Сучасні технології виробництва і переробки продукції тваринництва.:
Матеріали науково-практичної студентської конференції
(20 листопада 2023)**

Затверджено до друку Вченою Радою
Одеського Державного Аграрного Університету
(протокол № 7 від 14 грудня 2023 р.)

Матеріали подано у авторській редакції.
Відповідальний за випуск – к.в.наук, доцент **Найдіч Ольга Володимирівна**

Адреса редакційної колегії:
Україна, 65012, Одеса, вул. Канатна, 13
Одеський державний аграрний університет,
тел. [\(048\) 784-57-32](tel:0487845732)
E-mail: biotech@osau.edu.ua